

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič a 2 D, do 100 vrst a 2 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravništvo: Kraljeva ulica št. 5, pritišče. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Na pravi poti.

Kriza Davidovičevega kabineta se razvija v interesantno smer. Davidovičev kabinet se je postavil na stališče politike sporazuma. Skoro dva meseca je barantiral z Radićem o tem sporazumu, končno pa je g. Radić sam ugovoril, da za sedaj ne more biti sporazuma, ker na srbski strani ne paktira večina srbskega naroda, to se pravi, narodno-radikalna stranka, in da je treba v tem oziru počakati na prihodnje volitve. Na ta način je hotel pridobiti Davidoviča za odložitev sporazuma, za popolno svobodno volitve ter za okrepitev Davidovičeve stranke na račun radikalov. Iz tega kompromisa, namreč iz odlaganja sporazuma na poznejši čas, se je rodila kriza sedanjega vlade. Demisija vojne ministra je bila samo zunanji povod, kvečjemu še memento Radićev preveč svobodni ter očitno protidržavni in protimonarhistični agitaciji. Odložitev sporazuma je bistvo sedanjega situacije, ker je Davidovič prejel mandat in sestavljal kabinet izrečno z nalogo, da izgotovi sporazum z Radićem in da da državi notranji mir.

Krona pa noče neizvestnosti naše notranje politike. Ona odklanja vladino koalicio z Radićem, dokler le ta ne prizna obstoječih zakonov ter ne pristane na kak definiran, točen sporazum. Tudi v Jugoslaviji je nemogoča notranja politika brez konkretnega pravca. Ta pravac pa ne sme obstojati zgolj v številčnem glasovanju za Davidovičev vladno, zgolj v prosti poti republikanske in federalistične agitacije ter v odklonitvi sporazuma, to se pravi, točne notranje politike!

Zato je vznikla zahteva po širši koaliciji z radikalni, ki bi v taki koaliciji prevzeli nekako kontrolo tega, kar se dogaja v državi in ki bi na srbski strani, to se pravi, v vladi realizirali Radićevo zahtevanje po srbski večini, ki naj z njim paktira za sporazum.

V tem smislu je treba razumeti sobotno Pašićevo izjavo, ki je priznala potrebo, da se magari tudi z Radićem dogovarja glede notranjega sporazuma, ako Radić formalno izjavi pristane na monarhijo, na Vidovdansko ustavo in da šele nato formulira svoje konkretne revizionistične zahteve.

Vidimo torej, da se naša notranja politika še enkrat vrača na poizkus sporazuma z Radićem in preko njega z HRSS. Ta sporazum zahteva slučajen razpored sil v sedanjem parlamentu in pa dejstvo, da vlada na Hrvaškem g. Radić neomejeno in da odločuje o zadovoljnosti in nezadovoljnosti celokupnega hrvaškega prebivalstva. To nezadovoljnost je treba odpraviti. Najkrajša pot je sigurno ta, da se pridobi g. Radića za aktivno državno politiko, na kar pritiskajo, mimogrede povedano, tudi sami hrvaški listi, ki hote ali pa nehoče priznavajo Radiću organizacijski talent ter njegove dosedanje organizacijske uspehe, ki pa ga istočasno tudi opominjajo k zdravi pameti in k konkretni državni politiki.

V nobeni državi se ne bi s politiko Radićevega kova delali toliko poizkusi, kakor se v naši delajo z Radićevim republikanizmom. Pristanek gosp. Pašića in radikalne stranke na koncentracijski kabinet ter celo na gotovo sodelovanje z Radićem, ako se le ta odredi svojim ekstremnim zahtevam in ako postane trezen, realen politik s točno opredeljenim programom aktivizma ter podrobnega soupravljanja v državi, pomeni zadnji poizkus te vrste. Od gđ. Radića je sedaj odvisno, da poda tudi današnji predstavniki srbske večine roko in da se z njo pogaja za sporazum, ki ga je bil Davidovič pravkar odklonil z motivacijo, da ne predstavlja večine srbskega naroda.

Večina srbska je tu, večina slovenska in hrvaška tudi, torej ni nobene zapreke, da se vsi ti politiki vsedejo za zeleno mizo in da povedo, kaj hočejo in kako bi bilo najbolje, da se končno veljavno uredi parlamentarni boji naših treh glavnih strank.

Davidovič je pojmoval sporazum kot borbo proti radikalni stranki. Tu naj bi mu pomagal g. Radić. Sedaj pa prihaja radikalna stranka in izjavlja pripravljenost za širši koncentracijski ka-

Nova kombinacija – vlada parlamentarnega kompromisa.

Radikali zahtevajo odstop sedanje vlade, na kar prevzamejo pogajanja o koncentraciji. — Dve glavni politični kombinaciji.

— Beograd, 13. oktobra. (Izv.) Ministrski predsednik Ljuba Davidovič je včeraj zelo dolgo konferiral s skupščinskim predsednikom Ljubo Jovanovićem. V rokah obeh se nahaja težnja celokupne situacije. Oba politika sta včeraj izmenjala glavne misli z ozirom na vprašanje sestave širše koncentracije, kakor je to želel kralj sam. Radikalna stranka zastopa v tem vprašanju napram vladi nasprotno stališče, ker skuša ministrski predsednik, da bi sam kot voditelj manjše parlamentarne skupine zaključil pogajanja o koncentraciji.

G. Ljuba Jovanović je ministrskemu predsedniku včeraj decidirano in odločno izjavil:

Narodno – radikalna stranka kot najmočnejša parlamentarna skupina ne more stopiti v pogajanja z ministrskim predsednikom dotlej, dokler vlada ne odstopi. Najprej je potreben odstop sedanjega vlade, potem šele se prično razgovori o sestavi širše koncentracijske vlade. To je običajna parlamentarna metoda. Radikali ne morejo pričeti nikakih stvarnih razgovorov, dokler ni podana demisija vlade. To je njihova načelna zahteva in druga je, da imajo po parlamentarnem običaju po odstopu vlade prevzeti vodstvo pogajanj radikalni kot najmočnejša stranka. Radikali ne morejo misliti poprej na pogajanja s skupino, ki šteje samo 34 narodnih poslancev, dočim jih radikalna stranka šteje nad 100.

Nasprotno stališče zastopa ministrski predsednik Ljuba Davidovič in vstraja pri tem, da vodi on zadevna pogajanja. Vsled teh razlik med obema politikoma je očitno, da se ne bo mogel doseči tako hitro sporazum in da se bo vlada nahajala v vedno neprijetnejšem položaju.

Avdijenca ministrskega predsednika Ljube Davidoviča na dvoru je trajala od 11. dopoldne do opoldne. Po avdijenci je izjavil novinarjem, da je Nj. Vel. kralju poročal o vsebini razgovora s skupščinskim predsednikom, naglašujoč, da je ostalo vse pri starem in da se bo šele videlo prihodnje dni, kam se radikalni odločijo.

G. Ljuba Jovanović je po razgovorih z ministrskim predsednikom posetil g. Nikolo Pašića a ter ga obvestil o položaju. Naprosil je obenem Pašića, naj za pogajanja z vlado delegira koga drugega, ker je on kot predsednik skupščine v teh pogajanjih vezan in je treba upoštevati njegovo parlamentarno funkcijo.

Na političnem obzorju se danes pojavljajo dve kombinaciji, prva je: sestava širše koncentracijske vlade brez radićevcev. Druga kombinacija se je pojavila danes dopoldne. Za slučaj, da ne pride do koncentracijske vlade, bi bila umestna »vlada parlamentarnega kompromisa in sporazuma«. V tako vlado naj bi stopile vse parlamentarne skupine in ministrski sedeži naj bi se približatko le razdelili: klerikalci 1, muslimani 2, Davidovičevi demokratje 4 do 5, samostojni demokratje 1, ostali ministrski sedeži pa naj bi se razdelili med radikale in radićevce. Taka vlada je po mnenju nekaterih politikov mogoča le v skrajnem slučaju. Vladi bi imela provizorično značaj. Vodila bi začasne tekoče državne posle in bi imela glavno nalogo, sestaviti pogoje za definitivni sporazum v svrhu rešitve vseh naših notranjopolitičnih problemov. V svrhu ureditve razmerja na Hrvaškem na temelju splošne soglasnosti bi ta vlada imela nalogo po proučitvi vidovdanske ustave in po ugotovitvi, katera njena določila se ne ujemajo s praktičnimi življenjskimi razmerami, bi dobila nalogo, ustavo spremeniti. Vladi parlamentarnega kompromisa bi nato po ugotovitvi teh življenjskih potreb razpisala volitve v ustavodajno skupščino. To bi bil skrajni korak.

K vsakemu slučaju teh dveh političnih kombinacij se da sklepati, da sedanja vlada Ljube Davidoviča s tako ozkim delavnim programom se ne more dalje vzdržati.

Narodna skupščina.

Radićev govor v Vrhpolju in narodna skupščina. — Interpelacija samostojnih demokratov o krvavih dogodkih v Stari Pazavi. — Viharni protesti opozicije.

— Beograd, 13. oktobra. (Izv. Ob 11.10.) Za današnjo sejo ni bilo posebnih velikega zanimanja. Vsa živahnost, oziroma vse vrvenje se je danes preselilo v posamezne parlamentarne klubove, kjer so poslanci zelo obširno in izčrpno razpravljali najnovejše dogodke, ki so se včeraj, v nedeljo, odigrali. Že ob 8.30 so bili v velikem številu zbrani narodni poslanci v svojih klubih. Posebno pozornost so posvečali Radićevemu govoru v Vrhpolju, zelo pozorno so tudi razpravljali o krvavem dogodku v Stari Pazavi, kjer je bil ubit vodja tamošnje lokalne organizacije narodno-radikalne stranke. Klubi so tudi zelo dolgo razpravljali o nadaljni parlamentarni taktiki.

Opozicija bo zahtevala od notranjega ministra, da poda točna in jasna poročila o krvoprelitju v Stari Pazavi. Značilno je, da je notranji minister o dogodku prejel zelo pomanjkljiva poročila in da je že včeraj popoldne, kakor hitro je prišlo prvo poročilo o dogodku, odposlal nekega višjega uradnika na lice mesta, da zadevo strogo preišče.

binet, ki naj kot tak sklene z Radićem sporazum ali pa ugotovi Radićevo definitivno politično postavko.

Vlada pa se briga za resnične politične ideje in ideale, nikakor pa naj ne služi strankarskemu dvoboju med Davidovičevim in radikalno stranko. Radikalna stranka je to uvidela in stvar zasukala na drugo, idejno pot. Tudi ona hoče sodelovati pri »sporazumu«, prihodnji dnevi pa bodo pokazali, ali hoče tudi Davidovič sporazum med današnjimi glavnimi predstavniki Srbov, Hrvatov in Slovencev.

joč, da je ostalo vse pri starem in da se bo šele videlo prihodnje dni, kam se radikalni odločijo.

G. Ljuba Jovanović je po razgovorih z ministrskim predsednikom posetil g. Nikolo Pašića a ter ga obvestil o položaju. Naprosil je obenem Pašića, naj za pogajanja z vlado delegira koga drugega, ker je on kot predsednik skupščine v teh pogajanjih vezan in je treba upoštevati njegovo parlamentarno funkcijo.

Na političnem obzorju se danes pojavljajo dve kombinaciji, prva je: sestava širše koncentracijske vlade brez radićevcev. Druga kombinacija se je pojavila danes dopoldne. Za slučaj, da ne pride do koncentracijske vlade, bi bila umestna »vlada parlamentarnega kompromisa in sporazuma«. V tako vlado naj bi stopile vse parlamentarne skupine in ministrski sedeži naj bi se približatko le razdelili: klerikalci 1, muslimani 2, Davidovičevi demokratje 4 do 5, samostojni demokratje 1, ostali ministrski sedeži pa naj bi se razdelili med radikale in radićevce. Taka vlada je po mnenju nekaterih politikov mogoča le v skrajnem slučaju. Vladi bi imela provizorično značaj. Vodila bi začasne tekoče državne posle in bi imela glavno nalogo, sestaviti pogoje za definitivni sporazum v svrhu rešitve vseh naših notranjopolitičnih problemov. V svrhu ureditve razmerja na Hrvaškem na temelju splošne soglasnosti bi ta vlada imela nalogo po proučitvi vidovdanske ustave in po ugotovitvi, katera njena določila se ne ujemajo s praktičnimi življenjskimi razmerami, bi dobila nalogo, ustavo spremeniti. Vladi parlamentarnega kompromisa bi nato po ugotovitvi teh življenjskih potreb razpisala volitve v ustavodajno skupščino. To bi bil skrajni korak.

K vsakemu slučaju teh dveh političnih kombinacij se da sklepati, da sedanja vlada Ljube Davidoviča s tako ozkim delavnim programom se ne more dalje vzdržati.

K vsakemu slučaju teh dveh političnih kombinacij se da sklepati, da sedanja vlada Ljube Davidoviča s tako ozkim delavnim programom se ne more dalje vzdržati.

K vsakemu slučaju teh dveh političnih kombinacij se da sklepati, da sedanja vlada Ljube Davidoviča s tako ozkim delavnim programom se ne more dalje vzdržati.

Med skupščinskim predstvom in vlado je prišlo do malega navzkrižja, ker je danes vlada zahtevala, da se ima odstaviti z dnevnega reda 3.točka, to je: poročilo odbora za prošnje in pritožbe. Radikalni klub je zato na današnji seji sklenil, da odločno protestira proti taki odstavitvi.

Zelo dolgotrajni so bili razgovori vodilnih parlamentarcev glede volitev v dva odbora, ki se imata danes izvoliti, da razpravljata o zakonu proti korupciji in o invalidskem zakonu. Gre predvsem za ugotovitev proporca, po katerem imajo posamni klubi voliti svoje zastopnike. Zato se je otvoritev današnje seje zelo zakasnila.

Skupščinski predsednik Ljuba Jovanović je šele ob 11. dopoldne otvoril plenarno sejo. Po končanih formalnostih in odobrenju zapisnika o zadnji seji je skupščinski predsednik najprej odgovarjal na vprašanja posl. Vujića (zemljorad.) in tov., zakaj ni deloval odbor, ki je imel razpravljati o nujnosti zakon: glede podpore po povodnih in uimah prizadetim. Pojasnil je to kratko tako, da odbor ni deloval, ker je bila narodna skupščina odgojena, oziroma odbor ni mogel delovati, ker je bil minister za agrarno reformo, Mešenjak, dalj časa bolan.

Posl. Vujić je podal k temu kratko izjavo.

Skupščinski predsednik je dalje naznanil, da je posl. dr. Svitislav Popović (samostojni demokrat) s tovariši vložil vprašanje na notranjega ministra, ki zahteva točna pojasnila o krvoprelitju v Stari Pazavi. Interpelacija najvaja:

Dne 12. oktobra je bil sklican javen shod HRSS v Stari Pazavi, na katerem

so pristali HRSS nastopali oboroženi, vzklikali republiko in proti kralju, da je zato nastalo opravičeno ogorčenje lojalnega prebivalstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Shod je bil razpuščen. Po tem shodu so pristali HRSS na pohodu skozi sela navajali na lojalno, mirno prebivalstvo ter pri tem ubili mirnega seljaka Radoslava Uroševića - Hadžića iz sela Vojke in to brez vsakega povoda z orožjem, s katerim so prišli oboroženi na zbor.

Interpelant vprašuje notranjega ministra, prvič, na kak način namerava preprečiti izživanje lojalnega prebivalstva od strani HRSS in drugič, na kak način namerava zaščititi osebno varnost lojalnih in mirnih državljanov in kako namerava preprečiti nadaljevanje terorističnih aktov od strani HRSS.

Interpelant zahteva od notranjega ministra nujen in usten odgovor. Notranji minister danes dopoldne še ni mogel odgovoriti in je bil v zbornici predmet ogorčenim protestom od strani opozicije.

— Beograd, 13. oktobra. (Izv. Ob 12.15.) Kratka današnja skupščinska seja je v splošnem potekla mirno, nastal je vihar, ko je v zbornico vstopil notranji minister in ko je predsednik omenil volitev odbora za zakon proti korupciji.

Poslanec Vujić (zemljorad.) je skušal k predsednikovemu govoru dalj časa govoriti, toda mu je bila beseda odvzeta. Predsednik je nato pripomnil, da prehaja k dnevnemu redu, k vojitvi posebnih dveh odborov.

V tem trenutku je nastal v zbornici vihar. Opozicija je grajala vlado, zakaj noče takoj podati pojasnil k dogodkom v Stari Pazavi. Iz vrst opozicije so se čuli razni klici: »To je krvava vlada! To ni vlada reda in zakona! Radić ubija mirne državljane!« Poslanec dr. Svetislav Popović: »Prehvala se je včeraj kr! S sekirami nastopajo radićevci na shodih!« Predsednik je zbornico nato pomiril, zagrozil je, da mora prekiniti sejo, če ne vlada red.

Predsednik je za tem izjavil: Na današnji konferenci načelnikov parlamentarnih klubov je bil v smislu poslovnika dosežen sporazum in so delegirani v oba odbora člani klubov.

Po tej izjavi je vstopil v dvorano notranji minister Nastas Petrović. Pri opoziciji je nastal vihar. Opozicija je pozdravila notranjega ministra z viharjem in hrusčenjem. Opozicija ga je sprejela: »Evo Vam Nastasa! Doli krvavi minister! To je škandal! Vladi reda in miru!«

Ko je hrup ponehal, je predsednik omenil, da je v I. odbor, ki razpravlja o zakonskih predlogih proti korupciji, izvoljenih: 7 radikalov, 5 radićevcev, 2 Davidovičeva demokratja, 2 klerikalca, 1 musliman, 1 samostojni demokrat, (pod. dr. Budisavljević), 1 džemijet, 1 zemljoradnik in 1 Nemec. Vladi razpolaga v tem odboru s 13 glasovi proti 8.

Izvoljen je bil nato odbor za proučevanje invalidskega zakona, in sicer: 1. radikali dr. Dušan Peleš, dr. Ninko Perić, Milutin Dragović, dr. Sv. Mihajlović, Kosta Majkić, Boža Maksimović in Ugrin Joksimović; 2. radićevci: dr. Juraj Krnjević, Ninko Srnjar, Stipa Urojević, St. Miklošić in Ivan Robić; demokratje: Zivojin Rafajlović in Radoslav Agatonović; 4. klerikalca: Josip Gostinčar in Fran Kremžar; 5. samostojni demokrat: dr. Sv. Popović, zemljoradnik Voja Lazić, Nemec dr. Kraft in džemijet Rifat Rašid.

K tretji točki dnevnega reda je zahteval finančni minister, da se poročilo odbora za prošnje in pritožbe odstavi z dnevnega reda, ker ministri niso mogli vsega materiala stvarno proučiti. Nastal je zopet nepopisen vihar na strani opozicije. Radikali so odločno protestirali in naglašali, da je vlada povsem odgovorna za redno poslovanje narodne skupščine.

Predsednik skupščine je nato izjavil, da je dnevni red izčrpan in da se prihodnja seja vrši šele prihodnjo soboto. Poslanci bodo o tem pisnim putem obveščeni. Zopet vihar in vzkliki: »Škandal!« Vlade stranke so priredile notranjemu ministru ovacije. Seja je bila končana ob 11.50 dopoldne.

Banca Adriatica danes ustavila svoja plačila.

Komuniké upravnega sveta.

— Trst, 13. oktobra. (Izv.) »Banca Adriatica« je danes zjutraj ustavila svoja plačila. O kritičnem finančnem položaju banke so v tržaških finančnih krogih že dolgo govorili in zlasti v soboto so se govorice o polomu pojavile v nekoliko bolj konkretni obliki. Danes zjutraj je banka zaprla svoje prostore in blagajno. Upravni svet je hotel, da izda v pomirjenje prebivalstva in vlagateljev poseben komuniké, v katerem pravi, da je ustavil izplačila v pričakovanju, da se doseže poravnava.

Koliko dejansko znašajo izgube, danes zjutraj še ni bilo ugotovljeno.

— Trst, 13. oktobra. (Izv. Ob 12.) Pod naslovom »Križa banke Adriatike« poroča današnji »Piccolo della sera«: Ravnatelstvo Banca Adriatica je dalo danes zjutraj nalepiti tole poročilo:

Banca Adriatica sporoča, da se z ozirom na naval glede izplačila vlog nahaja v potrebi, ustaviti izplačila, v pričakovanju, da se rešijo pogajanja, ki so v teku.

List sam pristavlja k temu sporočilu: Pogajanja, ki jih omenja komuniké, se vrše v Rimu, in sicer pod protektoratom odgovornih vladnih organov s pomočjo tržaških političnih zastopnikov. Vladi, ki je dala ugotoviti bankino stanje po nekem strokovnjaku-uradniku (Dolje na drugi strani.)

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG:

Smrekovi ali jelovi plohi, 12 m dolž., paralelni žgani, obr. 30 cm široki, 65 cm deb., fco. meja, denar 865; deske, III., fco. meja, denar 496; smrekovi hodi, 10 % jelovi, fco. nakladalna postaja, blago 325; hrastovi plohi, 43 cm, 17—30 cm, od 2,60—3 m, fco. meja, blago 1340; hrastova drva, suha, 1 m dolžine, fco. nakladalna postaja, 3 vagg., denar 23, blago 24, zaključki 23; bukova drva, la, eksportno blago, fco. nakl. postaja, denar 29; ogle, vilano, la, fco. meja, denar 115; bouls, hrastov, fco. naklad. postaja, 1350.

ZITNI TRG:

Pšenica, domača, fco. Ljubljana, denar 350; pšenica, bačka, par. Ljubljana, blago 425; koruza, bačka, par. Ljubljana, blago 330; oves, bački, par. Ljubljana, blago 320; fižol, ribničan, orig., fco. Ljubljana, denar 475; fižol, prepelčar, orig., fco. Ljubljana, denar 430; fižol, mandolan, orig., fco. Ljubljana, denar 350; fižol, rjavi, orig., fco. Ljubljana, denar 350; laneno seme, par. Ljubljana, denar 690; pšenična moka, bas »0« bačka, fco. Ljubljana, blago 615.

Efekt:

70% invest. posoj. iz l. 1921 bl. 65. Delnice a) denarni zavodi: Celjska posojilnica d. d. den. 210, Ljubljanska kreditna banka den. 225, bl. 233, Merkantilna banka den. 123, bl. 130, Prva hrvaška štedionica den. 916, Slaven. banka bl. 98.

b) podjetja:

Strojne tovarne in livarne den. 130, bl. 154, Trboveljska premogokopna družba bl. 380, Združene papirnice bl. 120.

Založnice itd.:

4½% kom. zad. dež. banke bl. 88.

Zagrebska borza.

Dne 13. oktobra. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 13.35—13.45, Praga Praga 207.35—210.35, Pariz, 357.60—362.60, New York 68.80—69.80, London 312—315, Trst 301.75—304.75, Dunaj 0.09783—0.09983, Valute: dolar 67.75—68.75.

Efekt: 7% invest. posoj. 1921.62—63, 2½% drž. renta za ratno štetu 113—114, Ljubljanska kreditna 220—222, Centralna banka 29.50—30, Hrv. eskomptna banka 107—109, Kreditna banka, Zgb. 109—115, Hipotekarna banka 55—57, Jugobanka 102—104, Prastrediona 915—917, Slavenška banka 94, Eksploatacija 90—92.50, Drava d. d., Osijek 225, Sečerana, Osijek 740—750, Isis d. d. 67—70, Gutman 700, Slaveks 175—190, Slavonija 62, Trboveljska 375, Unioa, paromlin 420.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 13. oktobra. Današnja borza: Beograd 7.45, Praga 15.49, New York 521.50, Pariz 27.35, London 23.43, Milan 22.80, Berlin 1.24, Dunaj 0.00735.

— Trst, 13. okt. Predborza: Beograd 33.05, London 103, Pariz 119.25, New York 22.975, Curih 441.50, Dunaj 0.0327, Praga 68.

Banca d' Italia, je pripravljena interrenirati, hoče na vsak način vstopiti v pogajanja z neko novo skupino, ki bo lala banki nov impulz in potrebne garancije, da bo poslovanje napredovalo. Zastopniki nove skupine odpotujejo danes v Rim. Smatrajo, da bodo pogajanja te ta teden končana.

Stjepan Radić govori...

Radić strastno napada vojnega ministra; želi sporazum z monarhijo. — Načelna deklaracija izostala.

— Beograd, 13. oktobra. (Izv.) Glavna uredništva beogradskih listov so spono prejela prva poročila o včerajšnjem shodu HRSS v slavonskem selu Vrpolju.

Kakor običajno na vseh Radićevih shodih, so tudi na ta shod pridružile množice iz vseh bližnjih vasi. Opazalo se je, da je kmetov manj, ogromno žena in deklet, ki so bile vse v bogatih slavonskih nošah, okoli vratu noseč dolge zlate verižice, izdelane iz samih starih avstrijskih zlatnikov po 10 in 20 K. Ženske so na zunaj kazale bogato razkošje.

V dolgih sprevodih so korakale kmečke množice na zborovališče. Zastav je bilo okoli 100. Ženske so v sprevodih prepevale posebne pobožne pesmi in tudi pesem, katera proslavlja Stjepana Radića. Okoli 11. dopoldne so se vse množice zbrale pred velikim govorniško tribuno. Iz Beograda je prišlo več Radićevih poslancev, iz Zagreba pa znani Radićev finančnik, lesni trgovec Prpić. V spremstvu romunskega voditelja Lupa se je Stjepan Radić pripeljal na zborovališče, vihar, pozdravljen od kmečkih množic. Ob 12. je dr. Basariček otvoril zborovanje, na kar je podal besedo Stjepanu Radiću, ki je najprej odmolil očenah in nato zborovalce pozdravil s svojim običajnim republikanskim pozdravom.

V svojem govoru je kratko najprej očrtal važnost seljaštva, nato pa zelo ostro napadal voditelja radikalne stranke Nikola Pašića, nazivljajoč ga »staroga šarlatana«, ki ne more trpeti republikanskega gibanja. Ta ne more trpeti, da bi se kmet shajal na shodih in tam svobodno razpravljati o svojih zadevah. (Množica je ogorčeno vpila: »Dol z njim!«) Dalje je izjavil, da vlada, ki se opira na bajonete, ne more na njih sedeti, ter naglašal, da naj čujejo voljo kmetov oni, če niso glupi, naj vidijo oni, če niso slepi. Sabljaši in militaristi so najbolj neumni in najbolj slepi, ker se opirajo na bajonete. Če je kaka vlada pošena in dobra, je to vlada sporazuma, ki je ne more nobena sila vreči.

Stjepan Radić je zelo obširno govoril o demisiji vojnega ministra generala Hadžića. Radić je Hadžića pohvalil, da je drugače pošten in hraber general, toda čuditi se mu mora, da se vmešava v politična vprašanja, za katera je popolnoma gluhi in neumen. Najprej je general Hadžić vstopil v vlado sporazuma, sedaj pa izjavlja, da ne mo-

Po naših informacijah naše prebivalstvo v Julijski Krajini ni finančno mnogo oškodovano, ker se je treznim in preudarnim faktorjem posrečilo pravčasno prebivalstvo opozoriti na prekerni položaj fašistovske banke »Adriatica«. Ni računati med našim prebivalstvom s kakimi horendnimi izgubami.

re več vstrajati v tej vladi, ker pride v njo HRSS. General Hadžić je šele včeraj zvedel o republikanstvu naše stranke. General je političen tepec. Nikdar ni dobro, če se vmešava v civilno upravo, kak general, ki o tem nima niti pojma.

Glede sporazuma je Radić izjavil: Mi nečemo pismenega sporazuma. Sporazum se ne piše, marveč ustvarja. Ustvarja se tako, da ostane na krmilu dalje vlada, za katero stoji ves narod. Hrvatska republikanska seljaška stranka se ne odreka svojemu republikanizmu, je pa za sporazum z monarhijo. Ne moremo izjaviti in tudi nikdar ne bomo rekli: »Mi nismo republikanci, ko vidimo, da je ves narod republikanski. Če kdo zahteva v imenu monarhije od republikanskega naroda, da postane monarhist, potem bi bil ta narod podlež. — Radi naše mednarodne zajednice je potreba, da ostane sedanja dinastija, mi to navedemo, potreben nam je za to sporazuma, da z njim določimo naš položaj in skupni državni.«

Radić odklanja osebni režim in absolutizem. Absolutizem je, če mora vlada pasti izven parlamenta. Mi nečemo ubijati, imamo pa mnogo receptov, da dvignemo obtožbo proti absolutizmu in proti surovi sili. Nekateri voditelji strahijo kralja in ga smatrajo za kukavico. Mi pa mislimo, da se kralju ne more reči kukavica, ker ga poznamo kot hrabrega vladarja.

Stjepan Radić je za tem zelo obširno pojasnjeval pomen vsiklik »Živela republika!«. Ta vsiklik ne pomeni »Doli monarhija!«. Vsi so pravi tepec in glupani, ki identificirajo ta vsiklik z zadnjim vsiklikom. To ni res. »Živela republika!« pomenja: »Živel mir! Doli vojna!« (Vsiklik množice: »Dol vojna!«) Mi smo za kmetosko republiko, mi nismo za nobeno kapitalistično in gosposko republiko. Naš vsiklik »Živela republika!« tudi ne pomenja »Dol s Karagorgijeviči!«

Radić je nato zelo obširno govoril o možnosti sporazuma med republikanskim in monarhističnim principom. Zelo ostro je okrcal prosvetnega ministra dr. Korošca, kateremu je bral levite in ga obenem pokaral, kakor pokara učitelja svojega neboljega učenca. Pozval ga je k pameti in razsodnosti.

Med drugimi govorniki je na tem shodu nastopil tudi vodja makedonskih Turkov posl. Ferad beg Draga. Shod je mirno končal.

Na mrtvi točki.

Mučen vtis Radićevega govora na vladine kroge. — Senzacionalna odkritja beogradske »Politike« o razvoju sedanje krize.

— Beograd, 13. oktobra. (Izv.) Situacija do danes še ni razjasnjena, kakor si je to želela vlada. Njen položaj je še dalje zelo delikaten. Ministrski predsednik je imel dopoldne daljši politični razgovor z g. Ljubo Jovanovičem, ki kot voditeljem radikalne stranke. Pozneje je bil ministrski predsednik na dvoru; kjer je v daljši avdienci poročal kralju o svojih razgovorih in o položaju.

Vsi vladni krogi so včeraj z nepopustljivo pričakovali govor Stjepana Radića, ki ga je imel na velikem zborovanju v Vrhopolju. O tem govoru so že v soboto naglašali, da bo za nadaljni razvoj naših notranjopolitičnih razmer načelna pomena, ker Radić poda nekako deklaracijo o razmerju HRSS do monarhije in dinastije. Vsebina govora je prišla v Beograd v prvih večernih urah. Vsi politični krogi so bili razočarani nad govorom Stjepana Radića. — Vladine kroge je pred vsem presenetila Radićeva agresivnost. Radić je postal še mnogo drznejši, kakor je bil v svojih prejšnjih govorih v Zagrebu in v Varaždinu.

Poleg govora Stjepana Radića je tvorila nedeljska senzacionalna objava »Politike« o vzrokih krize glavni predmet političnim diskusijam beogradske javnosti. V nedeljo je »Politika« objavila članek, ki opisuje razvoj sedanje krize in obenem vsebino pogovorov, ki jih je postavil Radić vladi in nasprotno vlado HRSS. Objava teh pogovorov je napravila povsod največji vtis na škodo sedanje vlade. Vsi politični krogi so začudeno vpraševali, če so resnična odkritja »Politike« in če je bilo mogoče, da so mogli Davidovičevi demokratije staviti take pogoje. Razkritja uglednega lista so mučno delovala na vladine kroge, ki sedaj zelo rezervirano nastopajo. Ministrski predsednik je skušal omiliti mučen vtis, naglašujoč, da so razkritja »Politike« neresnična oziroma lažniva. Dejal je novinarjem kratko: »Neresnična so in se čudim »Politiki«, da jih je mogla objaviti!« Vsa javnost danes z napetim zanimanjem pričakuje odgovora, ki ga gotovo »Politika« da na izjavo ministrskega predsednika.

(Glej posnetek članka »Politike« na drugem mestu.)

Krvavi spopadi med radićevci in nacionalisti.

Oboroženi radićevci napadli in ubili mirnega državljana. 1 ubit, 2 težko ranjena.

— Beograd, 13. oktobra. (Izv.) Dočim je Radićev shod v Vrhopolju popolnoma mirno potekel, javljajo iz Stare Pazove, da je tam prišlo do krvoprelitja in da so radićevci ubili 1 radikala. V Stari Pazovi je sklical radićevski poslanec Josip Predavec javni shod, na katerega je on sam v spremstvu 16 poslancev prišel iz Beograda. Ob 9. dopoldne se je zbrala v Stari Pazovi velika kmetijska množica, ki je bila oborožena z revolverji in ki je po mestu izvajajoče vzklikala: »Živel Radić!

Živela republika! Dol vlaški kralj!« Na shod je prišlo tudi zelo mnogo Nemcev. Po končanem shodu je prišlo do krvoprelitja.

— Zagreb, 13. oktobra. (Izv.) Danes zjutraj so prišla prva poročila o krvavem zborovanju v Stari Pazovi. Radićevski poslanec Josip Predavec opisuje dogodek takole: V Stari Pazovi bi se imel vršiti zbor HRSS. Na zborovanje so prišli tudi nacionalisti in pristali ostalih strank. Ker je bilo zborovanje prepovedano, se je množica razšla, pa je prišlo do krvavih spopadov, v katerih je bil ubit en kmet. Okoli pol 9. so prišle številnejše čete srbskih nacionalistov, Orjuna in četniki. Predavec, ko je videl, da hočejo nacionalisti razbiti shod, je zaprosil za zaščito od strani politične oblasti. Okoli 9.30 je šef kotarske oblasti preiel od notranjega minist-

ra šifrirano brzojavko, ki mu je dala ukaz, da mora shod razpustiti. Predavec je proti temu protestiral. Pozval je pa navzoče, naj se mirno razidejo. Pri evangelijski cerkvi je prišlo nato do krvavih spopadov. Pri tej priliki je bil ubit srbski seljak iz Vojke, voditelj tamošnje radikalne organizacije, star 55 let. Glede njegovega uboja obstajajo po zadržilu Predavca dve verziji. Spopade je izzvala Orjuna in četniki, ki so oddali 30 streliv. Ubiti seljak je prišel v Stari Pazovo, da plača neki star dolg, pa je bil ustreljen ravno v trenutku, ko je šel čez cesto. Po drugi verziji je hotel neki Orjuna z voza odstraniti hrvatsko zastavo in je njemu pomagal tudi ubiti seljak. Zastavonoša je branil zastavo ter je oddal več streliv proti napadalcem. En strel je smrtno zadell seljaka.

Z. R. III. odplul v Ameriko.

— Friedrichshafen, 13. oktobra. (Izv.) Včeraj ob 6.45 zjutraj se je Z. R. III. dvignil v zrak na svojo pot v Ameriko preko Atlantik oceana. Z. R. III. se je dvignil v zrak in je že 40 m visoko gledalцем popolnoma izginil izpred oči, ker je nastala gosta neprodinna megla. Zepelin je vzel smer proti jugu ob obali Francije. Ob 11.45 dopoldne je zepelin javil v Friedrichshafen radio-brzojavni pot, da je prišel v Bordeaux 11.20 in da leti s hitrostjo 160 km.

Ob 8. zjutraj je plul nad francosko trdnjavo Belfort in ob 13. dopoldne je s hitrostjo 90 km plaval nad Biskajskim zalivom v smeri proti rti Finisterre. Če bo ohranil dosedanje brzino, računajo, da pripe Z. R. III. v noči od torka na sredo v Ameriko.

Vesti iz Italije.

— Rim, 12. oktobra. Prostovoljna nacionalna milica po dolgem obotavljanju končno priše zvestobo kralju dne 28. t. m. Vsi poveljniki so sklicani na veliki raport, ki bo v palači Chigi dne 18. t. m.

— Rim, 12. oktobra. Veliko ogorčenje je zbudil na vodilnih fašistovskih mestih sklep bojnikov in vojni pobjablencev, da se ne udeležijo fašistovskega slavlja 28. t. m., to je proslave obletnice fašistovskega pohoda v Rim.

— Rim, 12. oktobra. V Molinelli so izvršili fašisti svojčas krava nasilstva. Listi pišejo na dolgo ponovno o njih in se zgražajo. Kvestor v Boloniji je odstranjen, a šele po dolgem času. Iščejo vzročitelja nasilstva Avgusta Reggaffija, pa ga ne morejo najti, dasi hodi svobodno okoli. Pred kratkim ga je na nekem zborovanju zagledal ljudski minister, ali ni ukrenil njegove aretacije, marveč gospod minister se je kratkoma odstranil.

JACKIE COOGAN V BUDIMPEŠT.

— Budimpešta, 13. oktobra. Včeraj je senjak prišel glasoviti filmski umetnik Jackie Coogan. Kakor poročajo, si je mali Jackie na svojem potovanju Atene-Beograd-Budimpešta pokvaril želodec, ker je preveč dobro jedel. Radi tega je moral malik umetnik v posteljo. V nedeljo pa je že toliko ozdravel, da je sprejel »avdienco« novinarje, in sicer je bil oblečen v madžarskega »čikosa«. Danes je odpotoval Jackie na Dunaj, kjer mu priredijo kraljevski sprejem.

Politične vesti.

— »Slovenec« na laž postavljen od notranjega ministra Nastasa Petroviča! Ves prošli teden je »Slovenec« napadal radikalno stranko, njene voditelje in celokupni opozicijski tisk, češ da pripravljajo revolucijo, pobuno višje generalitete in druge podobne nastope vojaških krogov proti Davidovičevi vladi. V istem smislu je celo napadel bivšega vojnega ministra, generala Hadžića, in mu očital, da se vmešava v politične stvari. Sedaj pa objavlja notranji minister Nastasa Petrovič demanti, v katerem pobija vse te vesti in pravi, da se je vojska vedla povsem korektno, da se nikjer ni pojavila niti senca kakega vojaškega vmešavanja proti sedanji vladi in v politične zadeve ter da ne more biti govora o kakih pripravah za vojaški puč. Kaj pomagajo taki nedolžni demantiji, ko so pa »Slovenec« tirade in klevete že opravile svojo službo!

— Dr. O. Rybář o nalogah beneške konference. Tržaški »Il Piccolo« prinaša intervju svojega poročevalca z voditeljem naše delegacije v Benetkah, dr. O. Rybářem. V tem intervjuju navaja dr. Rybář vprašanja, ki se bodo obravnavala na beneški konferenci. Najprej pridejo na dnevni red vprašanja Reke in tistega teritorija, ki se je z najnovejšim rimskim paktom razdelil med Jugoslavijo in Italijo. Tu morajo rešiti vprašanje občinskih dolgov, arhivalna vprašanja, vprašanja vodovoda, električne centrale in celo bolnice, ker je reško ozemlje pred razdelitvijo med Jugoslavijo tvorilo zaokroženo enoto. Nadalje je konferenca razpravljala o državljanski pripadnosti ter o narodnih manjšinah. V tem oziru priporoča dr. Rybář, da se za našo manjšino na Reki uveljavijo iste pravice in dolžnosti, kakor smo jih mi priznali italijanski manjšini v Dalmaciji. Dr. Rybář opozarja tržaškega poročevalca nato, da se v jugoslovenski delegaciji ne nahaja noben general in da torej po vsej priliki ne bo šlo, vsaj za reško ozemlje za kako teritorialno razmejitev. Sestanek Mussolini-Marinković se bo vršil v kratkem. Na konferenci bodo nadalje govorili o

vprašanju Zadra, ki zahaja v zelo težak položaj. Dr. Rybář priznava ta položaj in ga utemeljuje s popolno teritorialno izoliranostjo od Italije, ki se pa tudi carinsko ne more ujediniti z Jugoslavijo, ker bi to pomenilo otvoritev luknje v carinski davčni obroč okoli Jugoslavije. Svoj čas so Jugoslovenci predlagali, naj Zader dobi avtonomijo ter naj se carinsko pridruži Jugoslaviji. To pa je odklonila Italija. Končno bodo na beneški konferenci govorili še o vprašanju, ki se tičejo meje pri Rakeku in Postojni, kjer obstoja gospodarsko zelo nezdruživa razmejitev.

— Za radikalno razoroženo. Na svetovnomirovnem kongresu v Berlinu so se bavili te dni v dolgi debati z razorožitvenim vprašanjem. Vsi govorniki so naglašali, da treba pri tem radikalnega nastopa. Zelo temperamentno je govoril franc. general Verraux, izvajajoč, da bi delno razoroženo ne preprečilo vojno. Pri napredovanju tehnike bi pomenile v bodočnosti male armade večjo nevarnost, kakor pa ogromne armade najmlajše preteklosti. Defenzivne pogodbe in nevtralne cone ne zmanjšajo vojne nevarnosti. Naučinkovitejšo sredstvo proti tej bi bil generalni štrajk vseh mednarodnih delavskih organizacij, kakor hitro se pojavi možnost kake vojne. Pridružil se mu je nemški general Schönaich, ki je zahteval prepoved vsakega privatnega orožnega proizvajanja. Tretji govornik Gerlach je bil mnenja, da se kar na mah ne more izvesti popolno razoroženo, dokler Rusija to načeloma odklanja. Predlagal je počasno razoroževanje. Sprejeta je bila resolucija, ki poziva vse člane mirovnega društva na boj proti splošni vojaški obveznosti. Na mesto zmanjšanja orožja, kakor ga namišlja Društvo narodov, ima stopiti popolno razoroženo.

Vzroki sedanje krize.

Beogradska »Politika« je v nedeljo priložila senzacionalnem članek o vzrokih sedanje vladine in politične krize. Članek priložujemo danes dobesedno in obenem spodaj telefonsko poročilo o vtisu tega članka na vlado.

Latentna vladna kriza se je pričela, kakor znano, v trenutku, ko je nastal naenkrat zastoj v vprašanju vstopa radićevcev v vlado. Bilo je takoj jasno, da se bliža vlada aktivno ali pasiv. težkemu položaju. Radićevci so bili pristali na vstop v vlado, določili so svoje kandidate in pričakovali se je samo še ukaza o njihovem imenovanju. Nepričakovano pa je bilo mesto ukaza objavljeno, da se vprašanje njihovega vstopa v vlado odloži za nedoločen čas. Nerazumljivo se je zdelo, da najmočnejša vladna skupina ne more vstopiti v vlado, dasi je pristala na to in dasi ima pravico do tega. Stvar je ta-le:

Radićevi govorijo, zlasti oni v Varaždinu, in njegova akcija med ljudstvom ni bila v duhu predstoječega sporazuma. Zlasti nepopolna so bila gotova vojna poročila. Temu se je pridružilo še neprestano Radićevce prizadevanje, da je treba razpisati nove volitve — še predno so določene glavne smernice sporazuma. Vse to je napravilo vtis, da je Radić nevaren. Njegova neiskrenost je v nastopnem: S svojo protidržavno akcijo hoče priti preko slabega volilnega zakona, ki favorizira anacionalne elemente, do umetne večine v prvem sledečem parlamentu in pod pretvezo, da se ohrani demokratizem in parlamentarizem, postaviti krono pred dilemo: ali da izvrši državni udar, razpusti ta parlament in da povod za domnevo, da je uničila demokratične temelje naše države, ali pa da pred takim parlamentom tudi ona kapitulira obenem z državo. Da se temu izognemo, so mednarodni činitelji zahtevali, da se takoj prične s pripravami za končni sporazum, z drugimi besedami, zahtevali so naj Radić pove, na kakšni podlagi si misli ta sporazum. Vprašanje vstopa radićevcev v vlado je bilo zato odgo-

deno dotlej, dokler ne pridemo do te baze.

Radić je uvidel, da do volitev ne pride, če poprej ne bo dosežen končni sporazum in da sploh ne bo govora o vstopu njegovih zastopnikov v vlado, predno ni jasno, kam hoče ta vlada, odnosno ti zastopniki spraviti državo. Po pogajanjih z vlado je Radić povedal, kako si predstavlja ureditev države. Baza obsega v glavnem naslednjih šest točk:

1) Na Hrvatskem se ustanovi banstvo. Ban bo podpredsednik beogradske vlade in bo stanoval stalno v Zagrebu.

2) Kontrolno območje hrvatskega bana se bo razprostiralo na vso Hrvatsko, Slavonijo, Zapadni Srem, Medimurje, Dalmacijo brez Boke Kotorske ter na Bosno in Hercegovino brez saraevske oblasti.

3) Vsako ministrstvo v Beogradu bo imelo svojega državnega podtajnika, ki bo stalno v Zagrebu.

4) S posebnim zakonom se mora določiti delokrog hrvatskega sabora, toda od sabora ne bo odvisen hrvatski ban, niti državni podtajnik. Oba dva bosta odvisna od beogradske narodne skupščine.

5) Sedanji stalni kader se mora znižati na polovico. Hrvatski vojniki morajo služiti blizu svojih domov.

6) Samostojne hrvatske carine. Krona ni pristala na te zahteve. In ko je bil notranji minister Nastas Petrovič v Zagrebu, je predložil Radiću te zahteve:

1) Predsednik HRSS Stjepan Radić mora priti v narodno skupščino in priseči ter se tako izenačiti z ostalimi šefi parlamentarnih strank.

2) Priznati mora monarhijo in dinastijo Karadjordjevičev.

3) Priznati mora vse splošne odredbe vidovdanske ustave, a notranja ureditev kraljevine SHS se izvrši pozneje z revizijsko ustavo.

4) HRSS se mora odreči svojih zahtev glede vojske.

5) HRSS se mora tudi odreči zahtevi glede samostojnih hrvatskih carin.

Radić ni pristal na te zahteve, niti se doslej ni odrekal onih, ki jih je predložil kralju. Tako je potrjena domneva, da je on neiskren in da hoče pridobiti na času za svoje razdiralno delo. Da se to delo onemogoči, kar je nujno potrebno, je prišlo do odstopa generala Hadžića in do krize Davidovičeve vlade.

Drobne šolske potrebščine

po izdatno znižani ceni nudi
Narodna knjigarna v Ljubljani.
(Peresnice, imitacije usnja in papirnaté od Din 3— navzgor; peresa 10 kosov Din 1.50, svinčniki od 20 para navzgor, peresniki od 25 para navzgor, noteži od Din 1— naprej.)

Iz Maribora.

—m Nabiralna akcija Ljudske knjižnice v Mariboru. Ljudska knjižnica v Narodnem domu se v zadnjih dveh letih pod sedanjim spretnim vodstvom razveseljuje razvoja. Od dne do dne se množi število knjig in kmalu sedanji prostori ne bodo več zadostovali. Pa tudi čitateljev je vedno več. Z ustanovitvijo nemškega oddelka je privabila knjižnica tudi mnogo Slovencev, ki sedaj prav pridno zahajajo po knjige. Vodstvo knjižnice pa tudi skrbi, da dobi takoj vsako novo knjigo, ki izide. Zelo obsežen je tudi hrvatski, češki in ruski oddelki, in tudi francoskih knjig je že precejšnja zaloga. Izdatki, ki so letos samo za nabavo novih knjig že presegli 70.000 Din, pričajo, da knjižnica popolnoma razumeva svojo nalogo. Da pa si njena izčrpana blagajna zopet nekoliko opomore, priredi Ljudska knjižnica v soboto in nedeljo nabiralni dan. Želeti je, da se odzovejo njenemu pozivu vsi, ki se zanimajo za ljudsko izobrazbo kajti brez javne podpore je nadaljni razvoj nemogoč.

Odlikovanje kulturnih delavcev.

Včeraj dopoldne ob 11. je ravnatelj g. Matej Hubad v navzočnosti vladnega zastopnika dr. Bejzaka in dvorani Glasbene Matice izročil na slovesen način odlikovanja zaslužnim kulturnim delavcem: dr. Antonu Sviglu, g. Ivanu Dražilu, g. Zorku Prelovcu, Silvanu Pečenku ter odlikoval tudi zastopstvo »Ljubljanske Zvone«.

Ob številni navzočnosti pevcev in pevke, je ravnatelj Hubad izročil odlikovanja s sledečim nagovorom:

Cestita gospodal!

Zvezi slovenskih pevskih zborov je došlo veliko počaščenje. Njeg. Vel. kralj Aleksander I. je za zasluge na glasbenem in kulturnem polju odlikoval v »Zvezi« stoječe pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«, oziroma zastavo »Ljublj. Zvona« in štiri veleizslužne funkcionarje »Zveze slov. pevskih zborov«: podpr. zveze in častnega pred. »Ljubljanske Zvone« g. dr. Antona Svigla, pred. pevskega društva »Slavec« in odbornika »Zveze« g. Ivana Dražila pevovodjo »Ljubljanske Zvone« in pevovodjo »Zveze« g. Zorka Prelovca in slednjič tajnika Zveze Slov. pevskih zborov g. Silvana Pečenka. Vsem tem imenovanim gospodom so podeljena odlikovanja za zasluge na glasbenem in prosvetnem polju.

Nato je ravnatelj Hubad v obširnem govoru očrtal delovanje pevskega društva »Ljublj. Zvon«, neaglašujoč, da je bilo društvo ustanovljeno leta 1905. Staro je krepko, močno in agilno. V prvih letih po ustanovitvi je bilo društvo na narodnih manifestacijah in veseljih, od leta 1910. dalje pa je začelo prirediti koncerte v Ljubljani in izven nje. Pod izvrstnim vodstvom predsednika g. dr. Antona Svigla in pod nemurnim vodstvom prezasluznega pevovodje g. Zorka Prelovca je društvo napredovalo od leta do leta ter doseglo lepe uspehe. Omembe vredne dogodke v obstoju društva je izlet in koncert »Ljublj. Zvona« v Beogradu leta 1910, s čemur je »Zvon« krasno izkazal svoje jug. mišljenje do bratov Srbov. Društvo ima neveljavne zasluge na glasbenem in prosvetnem polju. Spada med najodličnejša slovenska pevška društva, je krepak stebel slovenske in jugoslovenske glasbene kulture in kot tak vse časti vreden faktor prosvete. Zato je njega najvišje odlikovanje povsem utemeljeno in zaslužno.

Nato je ravnatelj Hubad izročil odlikovanje — red Sv. Save IV. stopnje g. Drencu kot predsedniku »Zvona« s sledečim nagovorom: »Zastava! Simbol društvenega delovanja! Naš kralj te je počastil z najvišjim odlikovanjem! Član, pevec in pevka, stojte krepki, trdni in idealno delujoči pod svojo odlikovano zastavo, zvesti dinasti, državni slovenski in jugoslovenski kulturi, sebi in domovini v čast in ponosi«.

Nato je ravnatelj Hubad izročil odlikovanje predsedniku »Slavec« in odborniku »Zveze slov. pevskih zborov« g. Dražilu s primernim nagovorom, naglašujoč, da je Dražil unikum v prosvetnem življenju in delovanju pevskih društev. Vodil je skozi dolgo vrsto 37 let pevsko društvo »Slavec« in bil njegov predsednik. »Slavec« se je že pri ustanovitvi postavil na najširšo zdravo podlago, zbral je lep krog navdušenih dobrih pevcev, sodeloval v nešteti nastopi pri koncertih, narodnih veseljih i. t. d. Slavec je že pred 40 leti z goštvito slovenske pesmi budil Slovence k narodni zavesti. Njegovo delo za razvijanje narodnega čustvovanja je bilo naravnost idealno in g. Dražil si je kot njega predsednik pridobil neveljavnih zaslug, za katere ga je Njeg. Vel. kralj blagovolilo odlikovati. G. ravnatelj Hubad je slavljencu nato izročil

člil odlikovanje z železo, da ga nosi mnogo let zdrav in vesel.

Sledilo je odlikovanje dr. Antona Svigla, častnega pred. »Ljublj. Zvona«. Povodom odlikovanja je ravnatelj Hubad izjavil približno sledeče: Da se je pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« povzpelo do tako častne stopnje, je poleg vstranosti zvestih pevcev nemala zasluga dr. Svigla, ki je z idealno vnmemo, z navdušenjem za plemenito slovensko kulturno delo, s svojo visoko inteligenco, z duševno in materialno požrtvovalnostjo kot skrben oče bdel na delovanju društva in ga vodil nepretrgoma skozi 14 let. Uspešno je delovanje dr. Svigla tudi v obdru »Zveze slov. pevskih zborov«, čije podpredsednik je že tri leta. Pri sestavi pravil »Jugosl. pevске Zveze« je sodeloval dr. Svigel v odlični meri. Kot visoke časti vrednega slovenskega in jugoslovenskega kulturnega delavca ga je Njeg. Vel. kralj Aleksander odlikoval v priznanje njegovih zaslug na glasbenem in kulturnem polju z redom sv. Save IV. stopnje. Ravnatelj g. Hubad je nato slavljencu izročil odlikovanje ter mu iskreno čestital.

Kot tretji je bil odlikovan pevovodja »Zveze slov. pevskih zborov« in »Ljublj. Zvona« g. Zorka Prelovca č čemur je g. Hubad izjavil: »G. Zorko Prelovec, ki je lani na tistem praznovanju svojemu 20. letniku, je izredno priljubljen glasbenik, pevovodja in organizator in njegova zasluga je, da se je »Ljublj. Zvon« povzpelo do tako visoke stopnje. G. Prelovec je prevzel mesto pevovodje »Ljublj. Zvona« leta 1910. in je kmalu iz neznanega društva dvignil zbor na lepo koncertno višino. Kot vnet zagovornik moderne zborovske literature pospešuje v izdatni meri napredek reproduktivne strani slovenskih koncertnih predvodov. Že tretje leto je tudi pevovodja »Zveze slov. pevskih zborov«, njen artistični voditelj in njena duša. V tem oziru in delovanju so njegovi uspehi veliki, njegova požrtvovalnost nepoplačljiva, njegova skrb in trudaljubivost brezprimerna. Nastopi njegovega zbora so tako v Ljubljani kakor izven nje bili slovenscem v čast in ponos. Njega je Nj. Vel. kralj Aleksander za zasluge na glasbenem in prosvetnem polju odlikoval z redom Sv. Save V. stopnje.

G. ravnatelj Hubad je nato odlikovanu izročil red Sv. Save 7. železo, da bi kot krepak mož v najboljši dobi svojega življenja še dosegel mnogo zase in za slovensko glasbo lepih idealnih uspehov. Za tem je bil odlikovan g. Silvan Pečenko, za svoje zasluge na glasbenem in prosvetnem polju z redom Sv. Save V. stopnje. Silvan Pečenko je bil v Gorici gojenec glasbene šole Matične podružnice, dober Michlov učenec in nato tri leta član komornega kvarteta Santicovega. Po vojni je prevzel mesto odbornika Glasbene Matice ter je bil na zadnji skupščini Zveze slovenskih pevskih zborov izvoljen za tajnika. Ravnatelj Hubad je slavljencu izročil odlikovanje z železo, da se vnaprej deluje v prosvetno slovenske in jugoslovenske glasbene kulture ter mu obnem iskreno čestital k najvišjemu odlikovanju. V imenu pokrajinske vlade je odlikovancem čestital viš. šolski nadzornik g. dr. Bejzak in g. Dražil g. Oblak, član »Slavec« v imenu društva.

Odlikovanci so se nato po vrsti zahvalili za izročena jim odlikovanja, naglašujoč, da z odlikovanji kralj ni počastil samo njih, temveč tudi delo pevskih zborov. Izrečena je bila tudi prošnja, da se na najvišjem mestu izreče posebna zahvala.

Združeni pevski zbori so se nato zapeli »Buči morje adrijsko«, nakar je bila intima slavnost zaključena.

hlapca Mitriča ustvaril prav hvalevredno. Le zakaj govori tako staccato? Ali mu je to prirojeno? Jako dober je bil Rogoz (Pjotr) in pa šest (stari Akim). Vloga pol-dorasle Anjutke bi zadobila pripadajoči čar, če bi Gorjupova poleg vnvanje svoje srčanosti znala vsaj nekoliko s dušo govoriti. Zal, da govori vedno kakor šolarica, ki se je pridno na pamet naučila ali še pravilneje povedano, kakor bi bila Olimpija iz Hoffmannovih pripovedk. Ne trohice čutenja ni najti v njenem govoru in je vendar očividno zelo pridna igralka. Škoda! — Omenjati je še Rogozovo (Akulina), kateri pa vloga, zdi se mi, ne prija posebno, in pa Juvanova, ki je pregrešno Anisjo, vodilno žensko vlogo, jako hvalevredno igrala. Če bi se gospa Juvanova mogla odločiti, da ne bi v kmetijskih vlogah tako rada nosila gosposkih ženskih čevljev. Ali je ta žrtev tako težka? — Ime Matrojona izgovarjajo Matrojona. V resnici je pa »rje« en glas, kakor je en glas češki »r«, ki ni »rže«. Matrojona je trozložna beseda, se ima slišati kakor Matrona, le z omečkanjem »r«. Saj tudi našega lj ne znajo govoriti; pravijo »liju-bime«, mesto »lubime« z omečkanjem »le«. Tisti »sem šev« in podobne spake so pa sploh neznesne. Mi govorimo šov, pri čemer se »se« s sledečim mu glasom približuje ruske, mu guturalnemu izgovoru. To ni nikak dialekt, to je pravilno slovensko. Le kak štajarski profesor, ki ima, kakor bi bil rekel pokojni Levstik, germanizirano ušesa, je v stanu misliti, da se ima govoriti »šile«, »šele« itd., ker se tako piše. In spaka »šev« je sramečljiv pankert med pisavo in med živo, slovensko slovenščino. Bog se ga usmili. Tega naj bi kdo v klet zakopal in mu rebra strl. Rezumé o predstavi: Noben višek ravno in tudi ne preobčutna nižina. Kakor nadstopja ljubljanskih hiš. M. Z.

Umetniška šola »Probuđa« v Ljubljani. (Poslopje tehnične srednje šole.) Poleg oddelkov za figurarno risanje (portrete, akt in kostum), za umetniško obrtno strokovno risanje (risanje načrtov za sobno slikanje, umetniško vezenje, keramiko in industrijo) in pripravljene oddelka (Pripravljalni oddelki je v prvi vrsti namenjen učencem in učenkam srednjih šol, ki se hočejo izpopolniti v risanju. Pouk v tem oddelku se vrši, kakor razvidno iz urnika na deski za šolske razglede.) bode v letošnjem šolskem letu na tej šoli odprti sledeči specialni tečaji: I. Grafični. V tem tečaju se bode poučeval bakropis vsako sredo od 18. do 20. ure. — II. Fotografija. Ta oddelki je namenjen dijaštvu, učiteljem in učiteljicam, častnikom in turistom in vsem ljubiteljem narave ter ima namen vzgajati spretno amatereje v fotografski stroki. Pouk (v zvezi z ekskurzijami) se vrši vsako soboto od 18. do 20. ure. III. Narodna ornamentika. V tem tečaju se bode poučevala uporaba narodnih okrasov in vsakovrstnih umetniških obrtnih predmetov v vseh pripadajočih tehnikah, slikanje na steklu itd. Pouk se vrši vsako sredo od 18. do 20. ure. IV. Mala plastika. Opozorjamo na tečaj med drugim p. n. učiteljsko, kateremu po posebno služil pri pouku v modeliranju v šolah, kjer se bo te vrste pouk vršil v vedno večji meri. V. Usnjerez in umetno knjigovodstvo. Poset tega tečaja se posebno priporoča vsem prijateljem umetno-obrtnega amaterskega na teh poljih. — Knjigovodstvo kot domača umestnost se goji v vseh kulturnih krajih. Pouk se vrši vsak ponedeljek od 18. do 20. ure. Redno vpisovanje se je na podlagi urnika podaljšalo ter se vrši v ponedeljek, torek in sredo (dne 13., 14. in 15. oktobra) od 18. do 19. ure. Nadaljna vpisovanja in informacije vsak torek od 18. do 19. ure pri šolskem ravnateljstvu, kakor je razvidno na deski za šolske razglede. — Ravnateljstvu Umetniške šole »Probuđa« v Ljubljani.

— Izložba akademičnega slikarja g. B. Stevanovića je bila odprta včeraj v osnovni šoli poleg saborne cerkve v Beogradu. Izložbenih je okoli 35 originalnih del. — Dvesto komadov ilicve »Celokupne ilrike« je nakupil g. Mihajlo Pupin, profesor na vseučilišču v Newyorku, razdelil jih med nacionalne jugoslovenske delavske organizacije v Ameriki. Patrijotska lirika znane pesnika g. Vojislava Illica MI., ga je tako navdušila, da je sklenil omenjeni nakup.

— Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredi v ponedeljek dne 20. oktobra t. l. v Götzovi dvorani v Mariboru koncert umetnih in narodnih jugoslovenskih pesmi. 154-u

Julijska Krajina.

— »Lloyd Trieste« za Benetke. Tržaška »La Voce Repubblicana« piše: Ne vidavimo Benetk, ampak ugotavljam, da ta čas, ko besneča kriza mori in ubija naš ubogi Trst, neka tržaška družba, ki prenaša svoje kapitalne in svoje industrije drugam, izdaja svoje someščane in jih obmetava z zausnicami. — Nadalje opažamo, da vodijo vso to beneško delavnost »Lloyda« važni vzroki, katere poznamo popolnoma. Znano je, da so Benetke absorbirale ves pristaniški promet v Trstu, in »Lloyd Trieste« si ureja svoje stvari tako, da bo kmalu izkrcaval vse svoje potnike v Benetkah (blago že tako oddaja tam), kajti kako naj se sicer opraviči tako velika njegova beneška delavnost? — Ni dvoma, da so ta izvajanja nekoliko pretirana in »Piccolo« jih skuša ovreči s prometnimi podatki, ki govore v prilog Trstu, toda gotovo je dobro začeto stremljenje »Lloyda«, da mu služijo Benetke tako, kakor, pač želi sedanja državna politika, ki sicer neče uničiti Trsta, ali priznava prvenstvo na gorenjem Jadranu Benetkam. To se čuti v Trstu vedno trpkjeje in to je izrazil tudi list »La Voce Repubblicana«.

— Občinski tajniki vse Julijske krajine bodo zborovali 21. t. m. v Trstu. Gre za posvetovalna napram zahtevanemu tajniške-mu izpitu.

HA-HA-HARROLD LLOYD

je pravi svetovni čudež, ki deluje komično!
Če želite razvedrila in zdrave komike pohitite v:

ELITN, KINO MATICA

in si oglejte film: »Proti volji mornar«

13., 14. in 15. oktobra

Predstave točno ob pol 4., 5., pol 7. in pol 9. Cene sedežem Din 4, 6, 8, 10, 12 in 14.

— Ponesrečil so se pri delu 50letni Ivan Svetina iz Doline pri razkladanju premoga na nekem parku v Trstu. Prenesli so ga v bolnico. Težko rano ima na glavi.

— Trgatev na Gorškem. Trgatev je končana. Iz Brd in Vipavske doline poročajo, da je letošnji vinski pridelek povprečno dober in po nekaterih krajih v resnici iz-boren. Hudo pa je v onih občinah, kjer je toča uničila skoro ves vinski pridelek; tako je deloma v Brdih in tudi v Vipavski dolini. Kljub poletnemu dežju bo kakovost vina povsodi dobra.

— Aretitali so v Standrežu 47letnega Frana Zigona, ki je osumljen skrivne na-napadu na Josipa Gorenjca, katerega so bili našli ležečega v krvi na cesti.

— Urednik »Goriške Straže« g. Leopold Kemperle je bil obtožen ščuvanja socialnih razredov na podlagi člana 247 kaz. zak. To se je tikalo nekga članka in dopisa iz Tolmina. Pri razpravi je državni pravdnik poudarjal, kako Italija pravično postopa s Slovenci. Potem pa je za-hateval, da se ima urednika Kemperleta kaznovati z zapornom 8 mesecev in 200 lir globe. Razsodba se glasi: L. Kemperle se obsodi na zapor 4 mesecev in 15 dni, 75 lir globe in na povračilo stroškov, toda pogojno. Razsodba je vzbudila povsodi žil-vahne komentarje.

— Goriški nadškof dr. Fran Sedej je praznoval v četrti svojo 70letnico. Poklonili so se mu zastopniki duhovščine in nekaterih organizacij ter mu čestitali k 70letnici. Jubilant se je toplo sahvalil za

čestitke, obljubljač, da bo tudi v bodoče deloval neumorno za duševni in telesni blagor goriškega ljudstva. Nadškof je rojen 10. oktobra 1854 v Cerknem. V duhovnika je bil posvečen 26. avgusta 1877. Po enoletnem kaplanovanju doma je odšel v Avguštnine na Dunaju, kjer je postal doktor bogoslovja. Ko se je vrnil v Gorico, je bil imenovan za profesorja bogoslovja v osrednjem seminšču, potem je bil pozvan na Dunaj v Avguštnine za ravnatelja. Mnogo je potoval, bil je v Franciji, Italiji, na Balkanu, dobro mu je znana Črna gora in bil je v Palestini. Z Dunaja se je vrnil zo-pet v Gorico in prevzel stolno župnijo in kanonikat. Za nadškofa v Gorici je bil imenovan 21. februarja 1906. Nadškof dr. Sedej je mož visoke izobrazbe, ki je ob-javil tudi več znanstvenih spisov. V tež-kih časih opravlja svoje pastirstvo. Slo-vensko ljudstvo na Goriškem se z zaupnim pogledom obrača do svojega vladike.

— Umrl je v sanatoriju Sv. Justa v gorici g. Ivan Abram, župnik v Črnem vr-hu, rodom Idriččan.

— Iz Soče so potegnili pri Standrežu truplo nekga okoli 55 let starega moža. — Identiteta še ni dognana. Truplo je bilo po-polnoma nago.

— 3000 prošelj vpkolencev treba še rešiti. Radi tega je imelo Društvo državnih vpkolencev v Trstu sejo, kjer se je po-ročalo tudi, da se je posrečilo doseči, da je finalni minister dovolil tržaški delegaciji državne zakladnice 14 pomožnih uradnikov, da se čim prej reši še zastalih 3000 prošelj.

Sport.

TEKME ZA PRVENSTVO SLOVENIJE.

Ilirija : Hermes 5 : 1 (0 : 1).

Včerajšnja nedelja je potekla v zname-nju prvenstvenih iger. Na vseh frontah so se vršili odločilni mečaji za — točko. Med eno najvažnejših včerajšnjih tekem spada gotovo srečanje Ilirija — Hermes.

Tekma, ki smo jo videli, je bila ostro in napeta ter je zadovoljila tisto bore številno gledalcev. Bil je to izredno trd, a fair boj, ki je nudil izvrstno užitek predvsem v drugem polčasu, kjer je Ilirija predvedla pravo ekshibicijsko igranje ter je Mihelič pokazal par najelegantnejših parad.

Hermes je bil včeraj v znatno boljši formi kot pri vseh zadnjih igranjih ter je igral prvi in polovico drugega polčasa z brezprimernim elanom in srčnostjo, vodeč z 1 : 0! Zdelo se je, da si bo prvič v sezoni priboril čisti dve točki, ali kvečjemu, da jih bo delil z Ilirijo.

Finalne tekme pa je presenetil vse navzoče. Hermes je postal izriven silnega tempa, ki ga je diktilal Irizet. Zopet se je izkazalo, da je Ilirija najvstrajnejša enajstorica Slo-venije in tudi eno moštvo ni v stanu, da svojemu nasprotniku v zadnjih 20 minutah zabije 5 golov!

Potek igre: Inicijativo prevzame takoj Hermes, večkrat nevarno ogrožajoč ilirska vrata. Pri enem takih napadov izrabí Uršič (leva spojka) situacijo ter ostro placira v desni kot. Miklavčič je izven gola in žoga je — v mreži. Hermes vodi z 1 : 0. Ne po-puška in vedno znova navljuje: Ilirska obramba in krilarska vrsta imata obilo posla: ne Hermesov napad je neodločen. Do pol-časa ostane stanje neizpremenjeno, vkljub temu, da pada par težkih bomb na goal Ši-škarjev. Ali Mihelič je na preži, in obvladuje tudi najtežje strele.

V drugem polčasu se slika v splošnem ne spremeni. Hermes še vedno pritiska in napada, obramba Ilirije razčisti vsak kočljiv položaj, nesigurna je krilarska vrsta. Polaga-ma prehaja Ilirija do veljave in izsili v ripo-stu enajstmetrovko, ki pa je bila precej pro-blematična. Lado zastrelja. Igra postane od minute do minute napetjša; Ilirija je v premoči, Hermes trdovratno in žilavo brani. Krasna kombinacija ilirskega forwarda pri-pomore moštvo do prvega uspeha. Vidma-je strelja pravo bombo, ki jo Mihelič od-bije, Oman šutira v drugo, zopet parira Mi-helič, ali v tretje Milan neubranljivo pošlje v desni kot ter izenači. Vse hujše pritiska Ilirija. Dve minuti kasneje pošlje Lado žogo drugič v mrežo in per minut kasneje zasna-muje Ilirija po Omanu tretji uspeh. Hermes ne postane depri-miran ter se bori žilavo dalje, toda Ilirija je popolni gospodar situ-acije. Še dvakrat mora Mihelič kapitulirati. Milan postavi končni rezultat s 5 : 1.

Moštvi sta si bili dolgo časa enakovredni; Ilirija sicer tehnično boljša, Hermes toliko po-zrtvovalnejši. Izvrstna je bila Hermesova obramba Pleš I. in Pleš II., briljiral je Mi-helič v goalu. Krilarska vrsta sicer dobra, ni pa vzdržala tempa. Dober je bil Jesih. Na-pad je igral precej raztrgano in brezmi-selno.

Ilirija se dve tretjini igre ni znašla ter je šele proti koncu predvedla koristno igranje. Najboljši mož v polju je bil brez dvoma Milan, ki je idealno delil žoge ter razpolaga s razantnimi streli. Izvrsten je bil tudi Vid-

majer, dočim je bila desna stran napada šibka. Kos ni zadovoljeval. Krilarska vrsta je bila nekoliko bolj običajno formo, obramba zadovoljiva.

Sodil je g. Betetto jako dobro, le enajst-metrovka je bila problematična.

— Predigra rezerv: Ilirija : Hermes 7 : 0.

PRIMORJE : RAPID 3 : 2 (1 : 0).

Včerajšnja prvenstvena tekma ni prinela nobenega razočaranja. Res je, da se je boril Rapid z veliko vnmemo, da je izpopolnil svoje moštvo z dobrimi močmi ter z odličnim vratarjem, res je, da pomeni zelo mo-šno borbeno enoto, ki bo trd oreh ostalim ljubljanskim klubom Jadranu in Hermesu, ki se bodo morali meriti z njim v Mariboru. Vendar je Primorje igralo z izredno lepim elanom ter s smiselno igrjo, kakoršna do dan-es še nismo opazili pri tem moštvu. Na-pad, ki se je odlikoval že pri tekmi z Jad-ranom, je pridobil na podrobnosti, kombina-ciji ter na nevarnosti. V tem se je odliko-val srednji napadalec g. Pretnar, ki se je izkazal tudi v defenzivnih fazah igre in vzpodbujal svoje zveze. Bolj slabše se je izkazala krilarska vrsta, dočim je v obrambi branil vratar Jančigaj neke zelo učinkovite Rapidove strele. Tekma se je vršila v sila estrem tempu ter je koulminirala v številnih pestrih situacijah pred goll, tako na Rapi-dovi kakor na Primorjevi strani. Večino igre je imelo Primorje v rokah, vendar je v drugem polčasu tudi Rapid močno napad-al in s tem zaslužno dosegel gol. Tekma se je začela z napadi Primorja, ki so koj zanesli borbo na Rapidovo stran. Rapid odgovarja s krilskimi napadi, v protina-padu se izloči Pretnar v krasnem driblja-nju preko Rapidovih bekov in drvi proti go-lu. Izpod vratarja zabije zanj karakteristi-čni gol. Številno občinstvo je sprejelo to spretno izvedeno akcijo s simpatičnim plo-skom. Pri sledečih napadih zabije Erman drugi gol iz zapeljajev pred vrati. Rezultat ostane do polčasa neizpremenjen. V drugem polčasu zopet premoči Primorja, pone-srečene akcije z izrazito smolo, nakar se vzravna Rapid in ostro pritiska. Vrste se izmenjani napadi, sodnik komaj sledi izpre-membam na polju. Rapidov vratar ponovi pogreško pred vratni in sledeči indirektni strel zabije Žargaj na Pretnarjevo taktično pripravo skozi noge od Rapidovih igračev blokirane gola. S tem je postavljen kon-čni rezultat 3 : 1 za Primorje. Tekma se je končala s temperamentalnim koncem navdu-šenega občinstva. G. Hus je sodil zelo do-bro. S to tekmo je Primorje doseglo pet točk in odigralo tri. Vsled tega se za nede-ljo, ko nastopita v prvenstveni tekmi zopet stara rivala Primorje : Ilirija, pričakuje naj-senzacionalni dvoboj letošnje jeseni. S tem dvobojem gre ob enem po vsej priliki za jesenski del prvenstva Slovenije.

— Predigra rezerv: Ilirija : Hermes 7 : 0.

PRIMORJE : RAPID 3 : 2 (1 : 0).

Včerajšnja prvenstvena tekma ni prinela nobenega razočaranja. Res je, da se je boril Rapid z veliko vnmemo, da je izpopolnil svoje moštvo z dobrimi močmi ter z odličnim vratarjem, res je, da pomeni zelo mo-šno borbeno enoto, ki bo trd oreh ostalim ljubljanskim klubom Jadranu in Hermesu, ki se bodo morali meriti z njim v Mariboru. Vendar je Primorje igralo z izredno lepim elanom ter s smiselno igrjo, kakoršna do dan-es še nismo opazili pri tem moštvu. Na-pad, ki se je odlikoval že pri tekmi z Jad-ranom, je pridobil na podrobnosti, kombina-ciji ter na nevarnosti. V tem se je odliko-val srednji napadalec g. Pretnar, ki se je izkazal tudi v defenzivnih fazah igre in vzpodbujal svoje zveze. Bolj slabše se je izkazala krilarska vrsta, dočim je v obrambi branil vratar Jančigaj neke zelo učinkovite Rapidove strele. Tekma se je vršila v sila estrem tempu ter je koulminirala v številnih pestrih situacijah pred goll, tako na Rapi-dovi kakor na Primorjevi strani. Večino igre je imelo Primorje v rokah, vendar je v drugem polčasu tudi Rapid močno napad-al in s tem zaslužno dosegel gol. Tekma se je začela z napadi Primorja, ki so koj zanesli borbo na Rapidovo stran. Rapid odgovarja s krilskimi napadi, v protina-padu se izloči Pretnar v krasnem driblja-nju preko Rapidovih bekov in drvi proti go-lu. Izpod vratarja zabije zanj karakteristi-čni gol. Številno občinstvo je sprejelo to spretno izvedeno akcijo s simpatičnim plo-skom. Pri sledečih napadih zabije Erman drugi gol iz zapeljajev pred vrati. Rezultat ostane do polčasa neizpremenjen. V drugem polčasu zopet premoči Primorja, pone-srečene akcije z izrazito smolo, nakar se vzravna Rapid in ostro pritiska. Vrste se izmenjani napadi, sodnik komaj sledi izpre-membam na polju. Rapidov vratar ponovi pogreško pred vratni in sledeči indirektni strel zabije Žargaj na Pretnarjevo taktično pripravo skozi noge od Rapidovih igračev blokirane gola. S tem je postavljen kon-čni rezultat 3 : 1 za Primorje. Tekma se je končala s temperamentalnim koncem navdu-šenega občinstva. G. Hus je sodil zelo do-bro. S to tekmo je Primorje doseglo pet točk in odigralo tri. Vsled tega se za nede-ljo, ko nastopita v prvenstveni tekmi zopet stara rivala Primorje : Ilirija, pričakuje naj-senzacionalni dvoboj letošnje jeseni. S tem dvobojem gre ob enem po vsej priliki za jesenski del prvenstva Slovenije.

LAHKOATLETIČNI MITING S. K. PRIMORJE.

En jugoslovenski in en slovenski rekord. V soboto in nedeljo se je na izrišči Pri-morja vršil lahkoatletični miting SK Pri-morja. Z ozirom na poudarjeno tekmovaln-je v Beogradu in na včerajšnje prireditel-je v Zagrebu je izstala, tudi radi poznega jesen-skega vremena, udeležba iz južnejših krajev naše države. Zato pa miting ni izgubil n-

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob osmi uri svečer.

Torek, 14. oktobra: Zaprtlo.

Sreda, 15. oktobra: »Cyrano de Bergerac«.

Četrtek, 16. oktobra: »Firma P. B.« Red B. Petek, 17. oktobra: »Paglavka«. Red E.

Sobota, 18. oktobra: »Moč teme«. Red C.

Nedelja, 19. oktobra: »Šestero oseb išče avtorja«. Iven.

Ponedeljek, 20. oktobra: »Cyrano de Ber-gerac«. Red A.

OPERA.

Začetek ob pol osmih svečer.

Torek, 14. oktobra: »Netopir«. Red E.

Sreda, 15. oktobra: Zaprtlo.

Četrtek, 16. oktobra: »Majska noč«. Red A.

Petek, 17. oktobra: »Rigoletto«. Red D.

Sobota, 18. oktobra: »V vodnjaku«. »Caval-leria rusticana«. Red B.

Nedelja, 19. oktobra: »Carjeva nevesta«. — Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Ponedeljek, 20. oktobra: Zaprtlo.

★ ★ ★

— »Moč teme« od Tolstega so v nede-ljo 12. t. m. v dramo ponovili. Zame je bila premijera, ker nisem mogel priti k pred-stavi deset dni prej. Reči moram, da v celem precej dobro igrajo, dobro za naše razmere. Samo pretiravajo, preveč je tipi-ziranih in premočnih kretanj, preveč se podčrtano, preveč se igra in vpije. Brutalni naturalizem drame ne prenaša še podčrtan-je. Postane vse skupaj ordinarno, izgubi na občutju in obenem tudi na svoji naravnosti. Tu leži razloček med odrom umetnih kov in med dobro provinco, kakor je imamo pri nas. In to napake gre do na rovaš reži-serja, v kolikor ne tiče v nepoznanosti igral-cov samih. Na plakat so zapisali »Mladini neprimerno«. Na stojščki je bila pa sama mladina, večina od 17 let navzdol do 14 in 13 ali še nižje. Smejala se je ta mladina celo ob prizoru, ko v kleti more novorojen-ka. Iz tega sklepam, da igra mladini ni ne-varna, ker je sploh ne razume. Za gledalce je bilo na dobro, da je bilo stojišče polno,

ker vse ostalo je bilo zelo prazno. Lepa ne-delja, izlet — gostilna, predstava pa na »iv.«. Jezil sem se nad tem smenjanjem, toda — ali bi se bili fantki in punčke smejali tudi, če bi bilo igralstvo znalo izčrpati Tolstega docela? Od vzvišenega do smešnega je znani korak. Tudi če je storjen le napol ali na desetino, izgubi stvar poraznost in ne zgrabi duš. Ono sicer bedasto smenjanje najmlajših in tudi par odraslih primitivistov je pa tudi kritika, je dokaz, da igranje ni sugestivno. Na igralstvu samem je, da smenjanje pri tra-gičnih prizorih vsaj do gotove mere prepreči. Posamezni troti se pa najdejo tudi v naj-boljših gledališčih, ki ne znajo občutiti pri-zorov, nego le trenutno kretnjo ali besedo in se ji zareže, če je kolikšaj bolj robata ali čudna. Režija (Osipovič) je primerna, dasi premalo brižna, kakor že povedano. Pri predzadnji sliki ni mogoče verjeti, da

svoj veljav: postavila sta se dva nova rekorda, en jugoslovanski v švedski stateti 100, 200, 300, 400 in en slovenski v metu kopja. Organizacija je bila vzorna, vojštvno v rokah podsavezne komisije. Dosegli so se sledeči rezultati:

Met kladiva, junijorji: 1) Smeru (Mir.) 20,9, 2) Slatič H. (Primorje) 18,74, 3) Rovani (Pr.) 18,72.

Skok v višino, junijorji: 1) Košnik (Pr.) 1,43, 2) Franko (Pr.) 1,41 in 3) Kukar (Pr.) 1,38.

Pešhoja 3000 m 1) Slatič H. v solu. Met kroglje: 1) Podobnik (Pr.) 10,10, 2) Rovani (Pr.) 9,39, 3) Medved (Pr.) 9,16.

Skok v daljavo, z zaletom: 1) Perpar (Pr.) 5,70, 2) Rovani (Pr.) 5,22, 3) Koch (Pr.) 5,11.

Olimpijska štafeta 800, 200, 400, 200 m: 1) Primorje II s handicapom 120 m, 2) Primorje I 4,05, 2 deset metrov za prvo.

Met kopja: 1) Orehek (Mir.) 44,72, nov slovenski rekord, 2) Jančigaj (Pr.) 38,04, 3) Čimperman (Pr.) 37,91.

Met diska: 1) Slatič H. (Pr.) 30,05, 2) Smeru (Mir.) 27,80, 3) Bašič R. (Pr.) 27,24. 3000 m: 1) Kumar (Pr.) 10,31, 2) Slatič H. (Pr.), 3) Trošt (Pr.).

400 m, junijorji: 1) Bizjak (Pr.) 57,8, 2) Arhar (Pr.), 3) Glavaški (Pr.).

100 m junijorji: 1) Weibl (Pr.) 11,8, 2) Jančigaj (Pr.), 3) Bizjak (Pr.).

Skok ob palici junijorji: 1) Košnik (Pr.) 2,46, 2) Čimperman (Pr.), 3) Gregorka (Mir.).

Troskok: 1) Perpar (Pr.) 11,52, 2) Medved (Pr.) 10,82, 3) Slatič H. (Pr.) 10,54. G. Medved dober talent.

Štafeta 100, 200, 300, 400 m: 1) Primorje v postavi Weibl, Koch, Perpar, Valtrič 2,09 nov jugoslovanski rekord, 2) Primorje II v postavi Glavaški, Arhar, Bizjak s 100 metri handicapom 3 m nazaj.

Smotra sportnih psov. Klub ljubiteljev sportnih psov je priredil včeraj na velesejmskem prostoru smotro sportnih psov. Kot ocenjevalca je povabil znanega strokovnjaka iz Avstrije, prof. dr. K. Witzelhuberja. Na smotri, ki je bila za naše razmere dobro obiskana, je bilo največ dobermanov in nemških ovčarjev. Vseh psov je bilo okrog 120. G. Witzelhuber s klasifikacijo »izvrstene in »prav dobre ni bil posebno radodaren, kar pomeni, da smo Slovenci v tem oziru še precej zaostali za drugimi narodi, kjer goje sportne pse s večjim zanimanjem. Vendar pa prednjačimo ostalim krajem v državi, za kar gre zasluga omenjenemu klubu, ki je tudi v včerajšnji

smotro dokazal, da se je lotil svoje naloge z uspehom.

Jesenska lovška pesja tekma. V soboto je bila jesenska tekma lovskih psov, ki je bila razdeljena na tri dele. Prvi so tekmovali mlajši lovski psi, vzgojena tekma, ki pa ni posebno uspela; prvo in drugo darilo se vsled slabega materiala sploh ni oddalo, III. darilo je dobila Heksa, resovka, poklicnega lovca Hekla. Dokaj boljša pa je bila sposobnost tekma starejših psov, pri kateri so se posebno odlikovali: Ris, lastnik dr. Lovrenčič, druga Vera, lastnik Fr. Urbanc, tretja baron Lazarinjeva Diana, posebno pohvalo je dobil Bizjakov Dar. Tretji so tekmovali španjeli, med katerimi so bili najboljši dr. Robičev iz Maribora in pa Lumpi, last Franca Urbanca mlajšega. Zanimanje veliko, udeležba je bila polna.

JUGOSLAVIJA — PRVAK JUGOSLAVIJE

Zagreb, 13. oktobra. Včeraj se je vršila zaključna tekma za prvenstvo Jugoslavije med splitskim Hajdukom in beogradsko Jugoslavijo. Tekma je na splošno presenečenje končala z zmago Jugoslavije v razmerju 2 : 1 (1 : 0). Igrali so prisotnovalo več tisoč gledalcev, ki so večinoma simpatizirali, odnosno »drukali« z Beogradčani.

INOZEMSKA NOGOMETNE TEKME

Dunaj, 13. oktobra. Glasoviti DFC (Praga) je bil včeraj od Amateurskega precej obutno poražen. Rezultat tekme je 2 : 0. Prvenstvene tekme: Rapid proti Sportklub 2 : 1 (0 : 0), Vienna : WAC 1 : 0, Admira : Hakoah 2 : 0, Slovan proti Wacker 1 : 1.

Praga, 13. oktobra. Slavija : Kraljevi Hradec 3 : 1.

STANJE PRVENSTVA SLOVENIJE

Ilirija	5	5	0	0	23	10	1
Jadran	5	3	1	1	10	7	2
Primorje	3	2	1	0	6	3	3
Hermes	4	1	2	9	11	3	4
Maribor	4	1	0	3	5	7	2
Celje	5	0	1	4	8	16	1
Rapid	2	0	0	2	1	13	0

Številke značijo: prva številka iger, druga dobljene, tretja neodločene, četrta izgubljene tekme, peta razlika golov, šesta točka, sedma mesto.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1924.

Še k vpokojitvi g. R. Odaviča.

Listu v »Vreme« je podal vpok. načelnik g. R. Odavič nekaj zanimivih podatkov o delovanju prosvetnega ministra dr. Korosca. — Odavič privede: Takoj pričetkom ministriovanja g. dr. Korosca sem jaz, kakor tudi mnogi drugi v ministruju, občutili, kako gleda g. dr. Korosca na svoje svojega resora in kaj vse zahteva od svojih uradnikov. Umetniški oddeljenje je našlo, pregledujoč slike pokojnega Jakšiča, tudi njegov edini avtoportret. Po komisijai ocenili, odkup je g. minister odredil podpis rešitvi, izjavljajoč, da podpisu šele potem, kadar bo denarno pomagal tudi slovenskim umetnikom. Pa čeprav sem ponovno omenil g. ministru, kdo in kaj je za nas Jakšič, je on ponovno odbil podpis. Naglašal sem, da mu je g. minister storil krivico, katero pa hočem jaz vendar zelo lahko odstraniti. Za dva ali tri dni je že imel g. dr. Korosca svoje službeno poročilo, da je po letošnjem poročilu nakazano srbskim umetnikom 25.000 dinarjev, slovenskim pa 23.500 Din. Izjavil sem, da ako g. minister želi, da od sedaj dalje delam po številnem odnošaju Srbov, Hrvatov in Slovencev v naši državi, bom ravnal tako brez ugovora, ako mi g. minister izda pisano naredbu v tej smeri. Mimogrede omenjam, da je odbiti avtoportret Jakšičev odkupil neki naš rodoljubni mešan in ga poklonil galeriji umetniškega oddeljenja. Dr. Korosca je zahteval neprestano moj predlog o odstranitvi g. Bartulovića iz splitskega gledališča. Kot največji in najjačiji razlog za to svojo zahtevo je navajal, da je g. Bartulović angažiral za člane gledališča samo Srbe in Srbinje in da radi tega splitski Hrvati ne posejajo več gledališča. Zame sem govoril g. ministru, da se imajo Srbi kot igralci zahvaliti edino le svojem talentu za vsak svoj položaj bodisi v srbskem, bodisi v hrvatskem gledališču, in da radi tega v naši skupni državi ni treba takih odstankov, ki so že na prvi pogled gola in ordinarna laž — g. minister je prešel tretnjo preko svoje zahteve šele drugi dan, ko sem mu predložil pisano poročilo, da je v splitskem gledališču od 38 članov in članic samo 5 Srbov. Takoj na to mi je g. minister sporočil, da me Hrvatje ne marajo in da me ne trpijo na tem mestu. Ker sem izjavil, da bližim to prvič od g. ministra, ker je baš Hrvatom vrlo dobro znano, ali sem ali nisem njihov prijatelj, sem ga prosil, da mi navede konkretni slučaj. Takoj mi je izjavil, da se Hrvatje pritožujejo nad menoj in da Meštrovičeve izložbe, katera se prireja v Ameriki, ker sem jaz tudi po odredbi ministrskega sveta zavlačeval to stvar. Ponudil sem g. ministru konfrontacijo z njim in pisano pojasnitev, da ga zelo rad sprejemam. Do tega ni prišlo. G. minister je s svojimi osebnimi pismi odredil posameznim gledališkim upravam, da angažirajo tega ali onega igralca ali igralke. Opozoril sem g. ministra na neupravičenost in neugodnost takega postopanja, proseč ga, da vse take prošnje in zahteve izroča meni na polno odgovornost. Ni me poslušal... Vse svojo nenaklonjenost je pokazal dr. Korosca g. Odaviču s tem, da ga je vpokojil po starem zakonu. Tako dela dr. Korosca »spornost« politiko v Beogradu!

Razpisane poštne službe. Razpis za material za službo streljane pri poštni

vališča, pa do Ptuj in nazaj. Prijava k udeležbi naj se pošilja izključno na tajnika I. »odborna za Meškovo slavo« v Ptuj g. p. asistenta davčnega oblasti Avgusta Kosu v Ptuj, kateri daje tudi vsa druga eventualna navodila o odnosu pojanila.

Za novega tajnika Trgovske zbornice v Skopju je imenovan g. S. Dučić, ker je dosedajni tajnik g. Dr. Milčević premeščen v središče industrijske korporacije.

Medicinski kongres v Sevilji. Pod pokroviteljstvom španskega kralja bo zboroval od 15. do 20. t. m. v Sevilji II. narodni kongres za medicinsko znanost. Kongresa se ne udeležijo samo zdravniki španske države, marveč pridejo tudi zdravniki iz iberijskih držav, in sicer, kakor napovedano, v obilnem številu. S kongresom je združena znanstveno-industrijska razstava za medicino in higijeno.

Dijaška nacionalna Unija. Iz Beograda poročajo: Ker »Pobratimstvo« kot edini predstavnik dijakov beogradskega vseučilišča ne deluje več, je nastala med dijakih ideja o osnovanju dijaške Unije, ki bi veljala za vse fakultete v naši kraljevini; zajedno bo predstavila vseh naših visokosolcev in članica mednarodne dijaške zveze.

Novozgrajeni most čez desni rokav Ljubljanice na Fužinah je od ponedeljka 13. tm. pa do sobote 18. tm. za vsak promet zaprt, le prehod za pešce je dovoljen.

Kakšne brzoljavke sprejemajo, odpravljajo in dostavljajo železniške brzoljavne postaje. Po ministrski odredbi sprejemajo, odpravljajo in dostavljajo železniške brzoljavke postaje samo navadne in nuje brzoljavke. Da se pri omenjeni vrsti brzoljav lahko plača tudi brzoljavni odgovor, se umeje samo ob sebi.

Duhovnik — berač. »Slovenec« se je razkačil nad nami zaradi tozadevne novice. Mi smo prinesli notico, prvič ker je sama na sebi zanimiva, drugič pa, da naši čitatelji, ki nimajo na razpolago dunajskih listov, razvidijo, da je klerikalna bisaga povsod enaka, naj bo avstrijska ali pa slovenska. Sicer je pa vse eno, če je mož dr. theol. ali če ima kako drugo akademsko stopnjo, glavna reč je, da je oslepel in da mora tožiti. S tem je za nas stvar pri kraju.

Kongres za pomoč — otrokom. Pravkar so otvorili v rotovski dvorani na Dunaju kongres za dobrobit otrokom. Predseduje rektor ženevske univerze dr. Werner. Glavna točka kongresa je deklaracija — o otroškem pravu, katero naj vse države sprejmejo.

Umrl je 11. t. m. na Moti pri Ljutomeru g. Joško Rajh. Pokojnik je bil narodno zaveden mož, znan in spoštovan daleč na okrog. Bil je velezaslužben član »Kola jahača in vozača v Ljutomeru«. Blag mu spomin!

Privedba kot faktor v jačanju narodnega edinstva. Tako se zove predavanje, katero je imel v Novem Sadu glavni urednik »Trgovskega Glasnika« g. dr. Miloslav Stojadinović. Povabil so ga tja tamkajšnji privredni krogi. Enako predavanje bo imeli tudi po nekaterih drugih mestih.

Dunaj po vodi in zraku v Beograd. Pravkar poskušajo na Dunaju pri Dunaju nov tip ladje, ki naj bi služila neposrednemu prometu z Ueogradom in imela hitrost modernega brzoljavka, a brez njegovih napak. Široka 4,1 m in dolga 13 m, ima podobo klina ter nudi 35 potniških prostorov; vrhu tega pa ima še stranske prostore za kuhinjo, skladišče za prilago itd. Dva zračna vijaka s 4 lopaticami, katere gonita dva šestocilindrska motorja s 360 HP, dajeja vozilu hitrost najmanj — 70 km na uro. Ladja bo torej prispela hitreje v Beograd kakor brzoljav.

Najnižja plača uradništva v Franciji. K naši včerajšnji notici se nam javlja sledeče: francoski državni uradniki zahtevajo kot minimalno začetno plačo najnižje kategorije 6000 frankov na leto, ali 500 frankov, to je približno 1825 Din na mesec, dočim jim država ponuja le 5600 frankov na leto, ali 466 frankov mesečno to je 1700 dinarjev. Torej bo imel najnižji francoski državni uslužbenec (kategorija slug) prvi mesec, ko vstopi v drž. službo, že 1700, oziroma 1825 Din. na mesec. Ta vsota je pa v resnici v Din mnogo večja, ker se v Franciji precej ceneje živi kot pri nas in je Francija danes menda najcenejša država v Evropi. To se imajo pa Francozi zahvaliti solidnosti in poštenosti svojih trgovcev, ki večkrat vkljub silno težkim razmeram in padanju valute niso šli s cenami navzgor. Državni uradniki našega poprejšnjega VII. činovnega ima danes v Franciji največ svojih 1500 frankov na mesec, to je okoli 5500 Din. Če primerjamo naše in francoske državne uradnike, lahko rečemo, da imajo uradniki v Franciji, kjer se živi mnogo ceneje kot pri nas, več kot dvojne plače naših uradnikov, in jim bo država sedaj še te zvišala, ker je uvidela, da tudi s temi ne morejo skajati! In pri nas, kjer imamo takozvano vlado zakona, reda in pravice? ...

V znamenju noža. V neki gostilni v Vevčah sta se sprijela včeraj delavca Jernej Čimernan in Andrej Paternost. V prepri se je vmešal tudi neki tretji delavec, ki pa je nenadoma potegnil nož in sunil najprej Čimernana v hrbet in vrat, nato pa Paternosta v levo roko. Oba sta bila prepejana v bolnico.

Tragična smrt. V Gaberju pri Dobrovi se je včeraj v nedolgi 12. tm. odigral tragičen dogodek. Dvanajstletni Fran Zorc je vzel doma očetovo puško, s katero se je igral tako neprevidno, da se je sprožila in je krožila zadelo njegovo 17letno sestro Marjilo v trebuh, sošedo Marjolo Japelj, ki je stala v bližini, pa v levo ramo. Zorčevu so takoj prepejali težko ranjeno v ljubljansko bolnico, kjer pa je danes zjutraj podlegla poškodbam.

Razne nezgode. Fran Kralj, 19letni mlinarški pomočnik iz Radomelj pri Kamniku je včeraj dopoldne streljal z močnarjem. Močnar se je razletel, pri čemer je kralj odtrgal tri prste desne roke. — Marija Kramelj, soproga profesorja, je nadi včeraj

raj v St. Vidu z drvečega voza ter si zlomila levo nogo. Oba poškodovanca sta bila prepejana v bolnico.

Številne tatvine. Trgovca Alojzija Trček, stanujoč na Selu št. 31, se je v soboto dopoldne pripeljal z vlakom iz Stajerske. Na kolodvoru je izročil velik zavoj, v katerem je bilo manufakturno blago, nekemu neznanu, da mu ga pomaga nesti. Neznane je takoristil gnečo, ki je nastala na kolodvoru in je z zavojem pobegnil. Blago je vredno 3570 Din. — Karl Brečar, šofer pri tvrdki Stupica, je naznanil na policijo, da je bilo 10. tm. vlomljeno v njegovo garažo in je tak odnesel usnjat kovčeg z različnimi predmeti, obleko in perilom ter 700 dinarjev gotovine. Kreučen ima okoli 4000 dinarjev škode. — Mlekarič Mariji Bazlen iz Savelj je bil na Marlinem trgu z vozička ukraden lonec masla, 1 kg mesa in moške nogavice, vse skupaj v vrednosti 200 dinarjev. — Posestniku Franu Zirovniku iz Zgornje Siške je bil ukraden 800 dinarjev vredni ročni voziček. Vlomilca sodrja je torej v Ljubljani zopet pridno na poslu!

Letalo v službi zločincev. Pred kratkim se je dogodil prvi slučaj, da so zločinci pobegnili z letalom, o čemer smo svoječasno poročali. Sedaj javljajo iz Subotice, da subotska policija zasleduje znanega mednarodnega pustolovca Georga Hecka, ki je osleparil subotskega zastopnika neke dunajske banke za 250.000 Din in nekega tvornicarja iz Velikega Beckereka za 150.000 dinarjev ter nato pobegnil z letalom, ki ga je najel v Pančevu. Ustavil se je na Dunaju, toda do sedaj ga policija še nima v svojih rokah.

Ponesrečena delavca. V tovarni »Pyrola« v Čretu pri Celju je tolkel delavec Majer Ferd. s kladvom neko zmes, v kateri so bile tudi razstrelne snovi. V sled prethodnih udarcev so se te snovi vnele in zgorale v hipu z visokim plamenom. Delavec je dobil težke opekline po celem životu in tudi po glavi. Oddali so ga v bolnico. Poškodovanec bo sicer okrevaj, vendar pa bo imel trajne posledice poškodb na očesih. — Pri rizi za spravljane hlobov na Blegošju je priletel delavcu Raspetu pri lesni tvrdki Hainrichar v Škofji Loki težak hlobo v levo nogo in mu jo je zdrobil. Poškodba je težka.

Colombo Ceylon Tea

čajne mešanice, priznane najboljših ceylonskih čajev. 94 T

Iz Ljubljane.

Oseba vest s pošte. Poštni ravnatelj g. dr. Janko Debelak je nastopil daljši dopust. Začasno vodstvo njegovih poslov je prevzel dr. Gregorič.

Dr. Jovan Milosavljević, ki je bil premeščen v Beograd in se pred odhodom ni mogel osebno posloviti od svojih prijateljev, so tem potom iskreno zahvaljuje vsem, ki so mu krajsali in slajšali bivanje med brati Slovenci.

Himen. Na Brezjah se je včeraj poročil g. Franjo Zajc ml. z gđ. Mimi Weiblovo iz znane ljubljanske obitelji. Bilo srečno!

Poročil se je g. inženjer Leon Kavčnik z gospodnico Sonjo Vyzourek. Bil osrečeno!

Rezervni oficirji za Dravsko divizijsko oblast so imeli v soboto dne 4. oktobra v Ljubljani sestanek, pri kojem je poročal izvoljeni pripravljalni odbor o uspehih svojih prizadevanj, da se doseže taka sprememba pravil Udruga rezervnih oficirja i ratnika v Beogradu, da bi mogli biti oni rezervni oficirji vojske SHS redni in enopravni člani tega Uruženja, ki se niso bojevali na strani Srbije in Črne gore oziroma v antantnih armadah. Ker ni pričakovati, da bi se v doglednem času dosegla zaželjena sprememba pravil, so vsi navzoči enoglasno sklepili, da se začasno osnuje samostojna organizacija s sedežem v Ljubljani, ki bo stremela, da se pravila Udruga v Beogradu primerno spremenijo in na to doseže fuzijo obeh organizacij. Pripravljalni odbor je bil pooblaščen beogradska pravila v malenkostnih spremembah predložiti vladi v odobrenje, zbirati člane in na to sklicati ustanovni občni zbor v Ljubljani. Pristopne izjave z navedbo vojaškega čina, civilnega poklica in s točnim naslovom naj se pošiljajo na g. dr. Janka Zirovnik, Selenburgova ulica 5/II. v Ljubljani. — Pripravljalni odbor.

Zveza delavskih žena m deklet v Ljubljani je v juniju t. l. kupila veliko gozdno parcelo »Mostec« na zgornješenskem Rožniku. Na tej parceli je bila že doslej koliba in kopalna kočica kluba »Mostec«. Zveza hoče v sporazumu z dosedanjim klubom na tej parceli zgraditi večjo planinsko kočico, v kateri se bodo oddajale članom brezalkoholne pijače in mrzla jedila ter prostore za zabavo in razvedrilo. V ta namen je zveza z dosedanjim klubom skupno odredila poseben odsek, ki mu načeluje s. Jakob Kovač kot zastopnik konz. društva za Slovenijo in ki ga tvorijo tri članice Zveze in trije zastopniki prejšnjega kluba »Mostec«. Mostec bo pristopen za vse, ki se bodo obvezali plačevati mesečno po 3 Din vzdrževalnine in so ali člani konz. društva za Slovenijo ali pa Zveze delavskih žena m deklet.

Mestna Orjuna St. Jakob-Krakovno-Trnovo, pozivlja vse svoje člane in članice, da se polnoštevilno udeležijo pogreba našega člana Stanko Sitarja. Pogreb se vrši v torek 14. tm. ob 2. uri popoldne iz mrtvašnice Sv. Križa. Člani in članice v kroju, oni brez kroja z znakom.

Drzen vlom v stanovanje. Včeraj popoldne je dosedaj neznan storilec vlomil v stanovanje čevljarja Ivana Zamljena, stanujočega na Erjavčevi cesti št. 4. Tat je odnesel zimsko suknjo, moški dežni plašč, ponošen suknjič, sokolski krog, nekaj drugih predmetov, žensko torbico in listnico s 5000 dinarji. Tat je odprl stanovanje s ponarejenim ključem.

Razpis mesta. Na tehniški srednji šoli v Ljubljani se razpisuje učno mesto za strojegradbo in strojno risanje. V poštev pridejo strojni inženjerji z drugim državnim izpitom ali pa absolvirani slušatelji tehniške fakultete z daljšo prakso. Prošnje, opremljene v zmislu čl. 12 zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbenih naj se vlagajo pri oddelku ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani do 31. oktobra 1924. leta.

Nepreviden šofer. Avgust Kogol, šofer konzervne tovarne Vrhnika, je 11. tm. na Pogačarjevem trgu s tovrnim avtomobilom tako neprevidno vozil, da je zadel z avtom ob električni drog in ga zrušil. Škoda znaša 15.000 dinarjev.

Policijske ovadbe. Tekom zadnjih 24 ur so prispele na policijo sledeče ovadbe: radi tatvine 3, pianosti 1, kalenja nočnega miru 2, prestopka cestnopoljskega reda 8, preporečanje policijske ure 3, nezgode 2, nevarne grožnje 1, razgrajanja 2, lahke telesne pškodbe 1, godbe brez dovoljenja 1 in radi samomora 1. Arretacije: radi pianosti 1, poškodbe tuje lastnine 1 in tatvine 1.

Večerni tečaj za šivilje in nešivilje na od ministr. za trg. in obrt konces. krojaški šoli, Židovska ul. 5 se prične 15. tm. Krog je zelo razumljiv in se ga lahko tudi nešivilje tekom tečaja priuče!

Najcenejše fino namizno sadje vseh vrst v večjih in manjših množinah se bo prodajalo o priliki Sadnega sejma, kateri se bo vršil v dneih 18., 19. in 20. oktobra na prostoru Velesajma v Ljubljani.

Važna in zanimiva iznajdba je svinčnik »svetilec« kojega pisava ali risanje se vidi v temi ako se pisavo poprej malo razsvetli. Na letošnjem ljubljanskem velesejmu kjer se je »svetilec« prvič razstavil, je ta iznajdba g. Lovro Sebenika v Ljubljani vzbujala veliko zanimanje in priznanje. Več v inšertnem delu.

TRAGIČEN SAMOMOR.

Jesen je sezona samomorilcev — tako je izjavil neki nemški učenjak. Sivo jesensko nebo, deževni dnevi, umirajoča narava, vsakdanji boj za obstanek — vse to vpliva na dušo človeka in ga tira v obup in smrt. Kriminalne statistike navajajo, da se največ samomorov izvrši v pozni jeseni. In res! Iz vseh krajev države prihajajo poročila o samomorih, ki so na dnevnem redu. Tudi v Ljubljani. Pred tremi dnevi smo imeli tri slučaje samomora, včeraj zopet dva. Na železniško progo v Šiški se je skušala vreči pod vlak neka Marija K., kar so ji pa pravčasno preprečili. Samomor pa je izvršil dijak 6. razreda I. realne gimnazije Stanišlav Sitar, rojen leta 1905. v Mostrani. Včeraj popoldne ob 14.45 si je doma na stanovanju v Trnovskem pristanu št. 4 pogugal kroglo v glavo. Bil je takoj mrtev. Na lice mesta sta takoj dospela policijski zdravnik dr. Avramovič in dežurni uradnik dr. Avramovič je ugotovil takojšnjo smrt. Kaj je gnalo mladega, nadebnega študenta v smrt, ni znano. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Iz Celja.

Mestno gledališče v Celju. Jutri v torek 14. oktobra ob 20. uri gostuje v Celju ljubljanska drama. Vprizori se Leo Tolstojev drama v petih dejanjih »Moč teme«.

Udruženje vojnih invalidov, podružnica Celje, praznuje žalni dan za padlimi in umrliimi volaki in žrtvami svetovne vojne v nedeljo dne 19. oktobra. Ob 8. uri zjutraj se bo služila žalna služba božja v farni cerkvi sv. Danijela, kateri bodo prisostvovali zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Istega dne se vrši v Celju cvetlični dan, katerega donosek se bo uporabil v prid revnim invalidom, vdovam in sirotam po v vojni padlih volakih.

Svetovni potnik v Celju. V soboto 11. t. m. je posetil Celje svetovni potnik skaut g. F. J. Dewoyr, filozof na bombayski univerzi, ki namerava prepotovati zemljo s kolesom. Na potu je že eno leto in je med tem časom prevozil Afganistan, Perzijo, Teheran, od tam pa je krenil skozi Carigrad, Sofijo, Beograd in Zagreb proti Celju. Svoje potovanje namerava dokončati v dveh letih.

Uršulin sejem se vrši letos kot običajno 21. oktobra v obliki živinjskega in kramarskega sejma.

Tedenski izkaz o kretanju nalezljivih bolezni od 5. do 11. oktobra. Srez Celje (okolica Celje, Škofja vas, Zalec Dramlje, Braslovce, Griže, Petrovče, Prekopa, Dobrna): od prejšnjega tedna ostalo 20, na novo obolelo 5, ozdraveli 3, ostali v nadaljnji oskrbi 22. Srez Šmarje (St. Peter na Medvedjem Selu, Podsedra, Gorjane, Zdoie, Vetrnik, Koprivnica): od prejšnjega tedna ostalo 11, na novo oboleli 3, ozdraveli 4, ostalo v nadaljnji oskrbi 10. Srez Gornji grad (Solčava): od prejšnjega tedna ostal 1, ostan v nadaljnji oskrbi.

Podružnica Udruga vojnih invalidov kraljevine SHS v Celju poziva vse one člane in članice, ki nimajo še novih členskih knjižic s sliko, da si iste nemudoma preskrbe pri podružnici, oziroma da oni, ki še niso oddali slike, da to takoj storijo. Po analozi I. O. v Ljubljani podružnica ne sme več sprejemati prošni onih invalidov, ki nimajo novih članskih knjižic in bo primorana iste v najkrajšem času črtni kot člane Udruga. Zato ne bomo invalidi tozadevno pozivali, da ne bo potim nepotrebnega moledovanja, češ nilem vedel. Odbor.

Poslano.

Z ozirom na napade v »Slov. Domu«, časopisu, ki izhaja v Trbovljah, na moje osebo kot gerenta občine Trbovlje, izjavljam podpisani, da vložim proti listu in neznemu, oziroma znanemu dopisniku tožbo. V Ljubljani, 12. oktobra 1924.

Anton Fortič, gerent občine Trbovlje. 6444
Za ta spila uredništvo ne odgovarja.

Gospodarstvo.

Hydro-električna centrala v Žireh.

(Slovesna otvoritev.)

Z včerajšnjim dnem zaznamuje zgodovina elektrifikacije Slovenije spet silen korak k spopolnitvi tega našega narodno - gospodarskega razmaha. Včeraj se je namreč slavnostno otvorila hidroelektrična centrala na Sori na Fužinah v Poljanski dolini, katera bo spajala Poljansko dolino z Vrhniko in njeno široko okolico. Ob 2. popold. se je zbrala na Fužinah ob centrali velika množica ljudstva Poljanske doline, da prisostvovali temu velenamenu aktu našega gospodarskega napredka. Prisostvovali so otvoritvi zastopniki vseh naših večjih denarnih zavodov — ki so v precejšnji meri zainteresirani na podjetju — zastopniki trgovske in obrtne zbornice, županstva okoliških občin, zastopniki naše električne industrije, in videli smo celo zastopnike gospodarskih krogov iz Trsta.

Centralo je zgradila električna in gospodarska družba v Žireh. Pričela je z gradbo v letu 1922, a je morala zaradi finančnih težav graditev začasno prekiniti. V jeseni leta 1923, ko si je družba zagotovila nova denarna sredstva, se je gradnja nadaljevala in se je potem s kratkim presledkom od novembra 1923 do maja 1924 te dni dovršila. Družba se je borila z velikanskimi težavami, ki so izvirale iz sedaj vladajoče denarne krize. Mnogokrat je stala tik pred propadom, splošno je izgubljala zaupanje pridobitnih krogov, da se centrala sploh dovrši, zaradi česar so nastale skoro nepremagljive ovire v nadaljevanju dela. Le našim denarnim zavodom, predvsem mestni hranilnici v Ljubljani in Zdravni zvezi v Trstu, se ima družba zahvaliti, da je končno dospela do zaželenega cilja.

In tako je sledila včeraj slavnostna otvoritev tega pomembnega gospodarskega podjetja. Ko so se stroji zavrteli in je prvič posvetila luč iz te centrale, je povzel besedo načelnik družbe, nemorni gd. župnik Logar iz Žirov, in razjasnil prisotnim vse težave, potek gradnje in veliki narodno - gospodarski pomen te naprave, ki naj odpre žirovski kotlini nove vire dohodkov, ko je izgnala svoje naravno gospodarsko zadetje — Idrijo — in ki naj omogoči vrhniki gospodarski razmah. Zahvalil se je s toplimi besedami vsem podpornikom, pred vsem pa denarnim zavodom, in v glavnem sodelavcem, gd. inž. Štebiji, ki je prevzel nadaljevanje gradnje v najkritičnejšem času in jo dovedel do izvršitve. Z navdušenimi besedami je bodril prebivalstvo Žirov in Vrhnike k intenzivnemu delu in svrhu popolne priključitve vseh gospodarskih krogov na to centralo. Nato je blagoslovil centralo vrhniški dekan, gd. Kette, in po zaključnih besedah gda. inž. Štebija o tehničnem in gospodarskem pomenu te naprave je sledil ogled vse naprave.

V najtežjem času, pod največjo neizkušenostjo razmerami se je dovršilo to veliko gospodarsko podjetje. Naj prinese bodočnost tej napravi, katera se je zgradila z največjimi žrtvami žirovskega prebivalstva, zaželeni uspeh, ki bo obenem gospodarski blagoslov poljedelstvu, industriji in obrti žirovskega in vrhniškega okraja.

Celotna naprava stane okrog 7 milijonov dinarjev. Opis centrale jutri.

★ ★ ★

—g Ribolov v Dalmaciji. V področju pristaniškega poglavarstva v Šibeniku je bilo tekom poslednjih 12 mesecev nalovljenih 112.873 kg rib I. vrste, 340.000 kg II. vrste, 404.098 kg III. vrste. Rakov so nalovili 1100. Prodali so doma 100.000 rib, ostanek 139.000 kilogramov pa so razposlali v Zader. Trst in Lošinj.

—g Hmelj. XXXII. brzojavno tržno poročilo. Nürnberg, 11. oktobra 1924. — 150 bal prodanih, za srednje mirno neizpremenjeno, za prima čvrsto.

—g Za pogozdovanje Dalmacije. Beogradski listi poročajo, da je gozdarsko ministrstvo določilo vsoto 6 milijonov dinarjev za pogozdovanje šibeniške in drniške pokrajine, zlasti delov okoli Krka in Vrsavca.

—g Brezposelnost na Angleškem narašča, kakor je posneti po zadnjih uradnih podatkih. Konec septembra je bilo nezaposlenih 1.198.800, t. j. za 18.510 več nego tedaj poprej in 100.000 več nego šest tednov poprej.

—g Svetovni produkt hmelja. Po podatkih češkega društva za izvoz hmelja znaša letošnji pridelek v Češkoslovaški 160.000, v Jugoslaviji 45.000, v Poljski in Voliniji 50.000, v Franciji 80.000, v Angliji 325.000, v Belgiji 45.000, v Rusiji 50.000 kvintalov, v drugih evropskih deželah 10.000, v Zedinjenih državah 190.000 kvintalov. Letošnji pridelek bo za 50 do 60 % večji od lanskega.

—g Sladkor cenejši v Avstriji. Cena sladkorja na Dunaju, ki je v zadnjem času poskočila, je začela rapidno padati, dasi še ni v teku nova žetvena kampanja. Poprej 14.800 aK = 15 dinarjev, stane danes 1 kg le 12.400 aK = 13 dinarjev ter se bo kmalu dobil za 10.000 aK = 11 D.

—g Letošnja trgatve. Po dosedanjih uradnih podatkih je letošnja trgatve na sploh precej nepopolnija. Ugodno pa se je obneslo gozdišče v Dalmaciji, tako da je pričakovati dobrega dalmatinskega vina. Z druge strani poročajo, da je v nekaterih krajih toplega septembra zelo pospešilo trto, po nekaterih pa si ni mogla trta pomagati kljub septembrskemu soncu, ker je bilo poprej preveč dežja.

—g Bratislava svobodno pristanišče. Češkoslovaško ministrstvo za javna dela se je bavilo z vprašanjem ustanovitve svobodnega pristanišča v Bratislavi. Kot osnovo za ta projekt se smatra: opustitev carinskih omejitev v poslovnem interesu, omogočenje tranzitnega prometa iz Nemčije na Labo in Odro, kakor tudi iz Poljske preko Bratislave in koncentracije blaga iz dežele na Dolenjem Dunavu za reeksport.

—g Dobave. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici sprejema do 20. oktobra t. l. ponudbe glede dobave knjigovodske preše. Dne 7. novembra t. l. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri Oddeljenju za mornarico v Zemunu glede dobave raznih strojev, motorjev za čolne, orodje itd. za gradbeno upravo v Tivtu; pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave lanenega firneža; pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave 60 vagonov peska za livarno. Dne 8. novembra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave finega jedrnatga železa in specijalnega okroglega železa. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Korupcija — povsod.

Zelo zanimiv proces se vrši pred dunajskim železniškim sodiščem, zanimiv, ker odkriva, kako so svojčas visoki avstro - vojaški krogi državo okodovali z vednostjo oblastva za velike svote.

Vojaško - znanstveno in kazinsko društvo je kupilo palačo nadvojvode Ludvika Viktorja v svoje namene za 2.000.000 zlatih kron, in sicer je plačalo 500.000 K v gotovini, drugo je pa ostalo intabulirano kot hipoteka. Dasi je društvo postalo takoj lastnik poslopja, je fungiralo na zunaj kot lastnik vojno ministrstvo, katero je to vojaško društvo nadzorovalo in seveda posiralo, oziroma vojni erar. To pa, da se prihrani družstvu plačanje pristojbin pri nakupu in pa davku pozneje, kar da je tudi celo cesar želel. Sedaj je pa avstrijska država ost obrnila in noče priznati veljavnosti tega dogovora ter se tudi brani izročiti poslopje v last društva. Društvo je nastopilo pravno pot ter toži državo na prodajo palače. Seveda je svoječasni prvi popreparirani »vojni« minister, soci-žid dr. Deutsch, vložil v parlamentu interpelacijo zaradi tega in zahteva seveda, da se nakup anulira. (?) Sodišče sodbe, ki utegne pravniške kroge zanimati, — še ni izreklo.

Zagonetka indijskih fakirjev.

Najbolj zagonetno delo izvršujejo fakirji brez dvoma tedaj, ko se dajo žive pokopati, da na ta način povečajo prazniške indijskega naroda. Enkrat na leto, na dan ki ga označuje astrologi, izvršijo sveti asketi to nevarno dejanje na čast bogov in v prazno praznika. Svetniki pokopajo pet dni v pekoči pesek svete reke in po petih dneh vstane asket zopet živ! Fakir je navadno suhljat mož s ožornim obrazom. S skrižanimi nogami sedi na pesku in se opira na palico pod pazduho. Roke drži sklenjene k molitvi na prsih. Oči strme negibno in topo na množico, ki ga obkroža. Poleg njega je skodelica mleka, pred njim pa leži pet čevljev globok grob, v katerega ga pokopajo. Lase ima namazane z mastjo. Obleda obstoja v dolgi straži, telo je pokrito s pepelom. Po kratkih požirkih mleka se poglablja v vedno večjo zamaknenost. Fakir začne globoko dihati. Telo obvlada potom prastare metode dihanja, kakor jo srečavamo že v starih, svetih knjigah. Tudi običajni Indijec, ki se ne izdaja za svetnika, lahko obvlada to dihalno tehniko, s katero je mogoče voditi srčno bitje in krvni obtok na način ki zadivi Evropejca. Indijci izvršujejo te dihalne vežbe vsako jutro, ko se pogrezajo v svoja verska razmišljanja. Oni verujejo, da pridobe s tem na zdravju in na notranji zbranosti. Poklicni svetnik pa doseže v tej umetnosti tako popolnost, da lahko izloči življenjsko delovanje. Med dihanjem postaja obvladovanje in vplivanje na telo vedno sigurnejše. Odmore med posrednimi srčnimi udarci postajajo vedno večji. Fakir diha vedno počasneje, vedno mirneje in tišje, vedno redkeje. Popoldne že ni več čuti njegovega dihanja. Nalanko zdrži v peščeni grob, telo se zlekne, mišičevje se strdi. Fakir je enak mrtvecu. V tem položaju ostane dotlej, dokler ne zaide sonce. Tu pristopita k fakirju dva duhovnika, potipata žilo in srce in opazujejo njegove ustnice. Srce ne bije več. Dihanje je nehalo. Na telo nasujejo peska, le glava in usta so odkrita. Na ustnice položi malo ruto, nakar zasujejo tudi glavo. Straža iz štirih mož se vsede okoli groba, ki se ji pridružijo tudi radovednejši iz ljudstva. Vsak trik ali sleparija je izključena. Svetnik tudi odkloni tako sleparijo, ker je o svojem bogoslužnem delu globoko prepričan. Tako leži čez štiri dni. Na peti dan opoldne odkrije grob. Telo leži v istem položaju, kakor so ga položili v grob. Prebujenje se mora izvršiti z največjo opreznostjo. Truplo položijo nalanko iz groba in masirajo na prsih, na glavi in nad srcem. Kri začne zopet krožiti, ustnice se premaknejo in končno se otvorijo oči. Svetnik je zelo šibek. Navadno ga prepeljejo v bolnico, kjer ga morajo na poseben način hraniti in negovati, dokler ne pride popolnoma k sebi in ne doseže svoje prvotne čvrstosti.

Proti škandaloznemu paragrafu

Pod tem geslom so se 9. t. m. vršile na Dunaju velike demonstracije za odpravo zloglasnega § 144, ki odreja kaznivost vseh oseb, ki odpravljajo telesni plod. Na zborovanju pred demonstracijo je kot prva govorica nastopila članica avstrijskega parlamenta Adelheid Popp, za njo pa univ. profesor dr. Tandler. Prva je izjavila: Kot žene ne stojimo na stališču, da ne rabimo otrok ali da jih nečujemo. Mi verujemo in upamo v bodočnost. Naši otroci naj dovrsijo to, kar želimo mi in kar upamo, da bodo tudi uživali. Vprašanje pa je, kako naj se rode otroci in pod kakimi pogoji naj žive! Gospodje, ki kaznujejo poseg v človeško telo, ne razmišljajo o tem, pod kakimi žalostnimi pogoji se rode čisto nedolžna otroška bitja in kaj morajo vse pretrpeti, predno odrastejo. Pri bodočih volitvah morajo žene pokazati krščanskosocialnim gospodom, kako mislijo one o tem vprašanju in da niso voljne dalje trepetati pred zakonom in ječami, če ne morejo dati življenja otroku, bodisi iz zdravstvenih, bodisi iz socialnih razlogov. Nadalje je govorica navedla neke slučaje posebne krutosti inkriminalnega zakona. V St. Poltnu je bila obsojena babica, dasi je dokazala, da je pomagala zgolj iz usmiljenja do nesrečnih, bolnih žen. Sodišče je to upoštevalo in jo pogojno obsodilo. Nadsodišče na Dunaju pa je razveljavilo pametno razsodbo in obsodilo babico na 4 mesece težke ječe.

To in ono.

Potem je govorila govorica o tem, da se nahaja vprašanje umetnega splava na dnevnem redu v vseh kultiviranih državah sveta. Na Pruskem se je notranji minister izjavil za izpremembo dosedanjega nezmisljega zakona. V Rusiji je zdravniški splav že dovoljen. Povsod se opaža nezadovoljnost in protest proti zastarelim nazorom nazadnjakov (ti se nabajajo tudi pri nas doma!). Za Poppovo je govoril univ. prof. Tandler. § 144 izhaja iz dekreta iz leta 1805. Že radi te njegove starosti je jasno, da ne odgovarja današnjim razmeram, današnjemu javnemu mnenju in pravemu čutu. S § 144, si je vmišljati bivši zakonodavec, da je zelo važno za človeštvo in za državo, ako se rodi čim več otrok. Ta nazor je gojil radi tega, ker je smatral, da morajo narodi bivše Avstrije služiti slavni dinastiji in proizvajati čim več volakov. Radi tega je s posebnim zakonom štiti množino vsakoletnih novincev. Zakoni se niso brigali za to, ali vsi otroci, ki se rodijo, tudi lahko živijo. Danes ne smemo več misliti kakor nekdanji trohli zakonodavec. Predvsem je treba upoštevati, ali morejo otroci, ki se rode, živeti pošteno, zdravo in srečno življenje. To vprašanje je prvo vprašanje pametnega populacijskega politika. Narod se proti zastarelemu zakonu in ga odklanja. Radi tega se zakon ne sme držati. Včeraj je bila pri meni v dvanaestih noseča žena. Od otrok, ki jih je rodila, živi osem, od teh je pet težko bolnih. Njen mož jo je pred kratkim zapustil. Ali je treba tu dolgo premišljati ali oklevati in reči, da naj žena rodi? Pripristo in radikalno bi bilo, da se paragraf proti splavu kratkoma odpravi in da se zakon ne vmešava v vprašanje pomnoževanja človeškega rodu. To bodi prepusteno prosti volji in ljubezni roditeljev. Profesor Tandler zahteva, da se najprej odpravi zloglasni paragraf in namesto njega postavijo pametnejše določbe. (V mislih je imel Lammaschev predlog izpred vojne, ki določa nekaznivost zdravnikov, ako iz zdravstvenega razloga odpravijo telesni plod.) Za profesorjem Tandlerjem je nastopil še zastopnik Zveze proti prisilnemu materinstvu Ferch, ki je govoril o tem, da bomo dosegli človeški napredek šele na podlagi omejitve porodov. V človeštvu naj ne gre za kvantiteto, marveč za kvaliteto, za zdravo in srečno potomstvo.

Praga zoper — mačke.

Na Češkem se je v zadnjem času pojavila na več krajih mačja steklina. Tako je ogrižala stekla mačka v Češki Lipi 3 otroke, ki so jih oddali v praški Pasteurjski zavod in v Pragi sami dogodilo se je isto tako že več tistih slučajih. Ker se v enem slučaju ni moglo dognati lastnika stekle živali, je rpski mestni svet pravkar izdal razglas, v katerem z ozirom na eminentno nevarnost razširjenosti stekline priporoča, da naj prebivalci svoje mačke prostovoljno — pokončajo. Tudi pri nas bi bil podoben ukrep zelo umesten, — a ne samo glede mačk marveč v veliko večji meri glede psov. Brezdvornino je oeh v mestu velike preveč. A to samo na sebi še ne bi bilo nič hudega, če bi bile živali negovane, kakor se mora to zahtevati. In ravno tu tiči zalec za grmom. So lastniki, ki se za svoje živali prav nič ne brigajo: ne skrbje ne za jed in ne za svežo vodo, ne za drugo. Čestokrat vidiš kako se klajajo po mestu živali plašne in sestrane — ljubljansko marko! — ter stikajo po kotih za kako hrano. Takim ljudem naj bi se živali kratko malo odvzelo in ex officio pokončale, s čemer bi bilo odpravljeno njih trpljenje a tudi nevarnost stekline za ljudi. Kdor ima kako domačo žival pri sebi, naj vendar pomisli, da mu nalaaga posej živali tudi dolžnost napram njej. Kajti naše domače živali so ravno z udarnostjo izgubile poglavitno lastnost divjih tovarišev in tovariš — samostojnost ter so navezane povsem na človeka. Poslednik živali ima pa tudi dolžnost napram svojim sočlovekom ter pride lahko v konflikt s kazenskim zakonom, če se za svoje živali ne pobriga. Zlasti moramo grajati, da se puščajo psi, — ki prihajajo tu pač v prvi vrsti v poštev — zunaj hiše brez nadzorstva: to je kratkoma nedopustno in nesposobno. Naša policija naj bi posvečala svojo pozornost tudi tem in enostavno vajala brezobzirne lastnike onih živali, ki se ali klajajo okoli brez nadzorstva ali pa o

katerih izve, da se lastniki zanje tudi sicer ne brigajo v zadostni meri. A pred vsem bi bilo poklicano poseči vmes naše društvo za varstvo živali, ki naj bi se zavzelo za svoje četveronog evarovance.

Seksualni škandal v Budimpešti.

Budimpeštanske novine poročajo o škandalozni seksualni aferi, v katero je zapletena znana komorna pevka Charlotte Roeder. Policija dolži pevko, da je zaprla neko svojo služkinjo tri mesece v svojo sobo in da jo je med tem sadiščno izrabljala. Pred časom je vzela pevka namreč v službo 18 letno, sila lepo krojačico Matildo Messler pod pretezo, da ji bo šivala garderobo. Listi poročajo, da je Roeder zaklenila svojo krojačico v sobo svojega stanovanja v elegantnem hotelu Ritz v Budimpešti in na njej izvrševala perversne zločine. Pevka je slekla svojo žrtev, ki je morala cele tri mesece bivati v kopalni sobi popolnoma naga. Bila je seve izpostavljena najhujšim grobičnim perversnim pevkam. Čim je krojačica klicala na pomoč, je Roeder bicala svojo žrtev, da je umolknila. Tem sadiščnim prizvoro, da se prisostvovali tudi neki prijatelji komorne pevke. Hotel Ritz spada med najellegantnejše hotele. Komorna pevka Roeder je znana tudi na Dunaju. Leta 1913. je prišla na Dunaj in pela na ljudski operi. Na Dunaju je živela zelo luksurično, kakor žive sploh take galante in perversne žene. Imela je bogate »mecenese«, po domače intimne prijatelje, ki so tedaj spadali med visoke uradniške kroge. V teh krogih je bilo znano, da se pevka nagiba k perversnosti lezbične ljubezni in k sadizmu. Vsak teden na pr. je dala v neki anonimni dunajski listi sledečo anonco: Plemenita dama išče mlado sobarico. Na ta način ji je uspelo tekom enega leta angažirati 28 mladih deklet. Z deklet je ravnala zelo strogo. Za najmanjši prestopček jih je kaznovala z udarci in bičanjem. Še danes pripovedujejo prebivalci hiše, v kateri je stanovala dvorna pevka na Dunaju o škandaloznih prizorih, ki so se odigravali pred očmi bivših avstrijskih sekcijskih uradnikov. Ti prizori so se odigravali v kopalni sobi v zvezi z naravnost ostudnimi orgijami. Deklice so morale masirati pevko, za najmanjši prestopček so bile kaznovane z udarci in z biči. Nekatere deklice so se navzile na udarce in so molčale, druge pa so škandal naznanile oblastem. Policija ni naravno trenila niti z mezinem kot preveč, ker je imela visoke zveze. Do posebnega škandala je prišlo, ko je pevka nekoč izvalila v kopalno sobo 14 letno hčerko iz hiše in jo zlorabila. Svojo sobo je okrasila s slikami nagot in s pornografičnimi črtaji. Roeder je sedaj prekorajila 40 let in je še vedno zelo interesantna postava. Tudi v Budimpešti si je znala perversna pevka osvojiti moč visokih državnikov in javnih položajev in zato je iz cele afere izbruhnil pravi družabni škandal.

* Kitajske amakonke. Amerikanska geografična družba je poslala posebno ekspedicijo na Kitajsko, da bi tam kaj novega odkrila. Ekspedicija je res naletela v zapadnem delu Kitajske, blizu izvirov takozvane Rjave reke državo — amakonk. V ti državi vladajo samo ženske, — možki ne pomenijo nič, — in sicer samo stare ženske na podlagi starodavnega matriškega prava. Imajo pravico, vzeti si več možkih v zakon, ki traja samo gotov čas: šest mesecev, šest tednov ali pa tudi samo šest dni. Kupovati in prodajati smejo le ženske, ki tudi same vodijo celo gospodarstvo. Kot denar rabijo čaj, ki je stisnjen v majhne, štirioglate plošče. S tem se tudi lahko odkupi vsako hudočestvo. Umor duhovnika »košta« 200 takih čajnih plošč, umor tuja pa le 3. Zal nam ekspedicija ne pove, koliko plošč so amakonke izdale žanj.

* Vojne vežbe japonskih srednješolcev. Japonski časopisi javljajo, da je japonska vlada odposlala 3000 japonskih srednješolcev pod vodstvom gardijskih oficirjev k velikim pomorskim vežbam japonske mornarice. Japonske oblasti so to sklenile radi tega, da na ta način poučijo mladino o uporabi vojskih strojev in da popularizirajo vojaške vežbe. Vojno ministrstvo je stavilo na razpolago dva aeroplana in veliko število tankov. Če ta prvi poizkus uspe, bodo te ekskurzije ponavljali vsako leto.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

B. Grimshaw-G. Clavigny:

Gospodična kapetan.

— Tu imaš, stari merjasec, pa poberi! Čarovnik je planil po zlatnikih in jih strastno pobiral s svojimi skrivljenimi prsti. Ko se je pričel, da ni nobenega več na tleh, je skočil v najtemnejši kot svoje kočje in skril zlato v luknjo.

Ko se je vrnil, ni bil več isti Sua, ki se je bal in tresel. Njegova postava se je bila zravnila in kazala divjo energijo.

— Vaš sem, mogočna princesa, je dejal. Storitve z menoj, kar hočete.

— Povej mi vendar, kaj je z ono pripovedko, ki so mi jo pravili o vragu, živečem na potu v Muo, kateri se prikazuje ponoči.

Starec je mežikal z očmi.

— Morate vprašati našega dobrega misijonarja, je dejal, ta vam pove. Jaz se ne brigam za take stvari. Reven starec sem in hočem priti v nebesa. Ona se je pa nenadoma sklonila naprej in zgrabila bodalo.

— Še danes prideš tja, stari krt, če mi lažeš!

— Vse povem, vse povem, kar vem, je jecjal starec ves preplašen. Vprašujete me o nečem, kar ve ves svet, velika princesa, celo belci na otoku. Res je ... Lani se je prišel pripetilo nekaj strašnega. Na naš otok je prišel ponosen, a zelo hudoben

49 belokožec. Pravili so mu, da biva vrag na potu v Muo, baš na kraju, kjer stoji šest palm na samem sredi grobov. Ko je ta hudobni belec to izvedel, je prisegel, da prebije noč sredi grobov in ukroji vraga. Upal je, da se mu to posreči. Če bi se bilo to zgodilo, bi ga bili vsi domačini spoštovali in mu prinašali najboljše hrane, da se obvaruje njegovih čarovnij, češ, da je močnejši od vraga.

— In potem?

— Potem pa, princesa, je odšel, da tam prebije noč, toda jutraj se ni vrnil. Vaščani so ga šli iskati in so ga našli pod palmami na tleh, obraz mu je bil ves črn in telo je bilo vse zvito.

— Ali je bil mrtev?

— Gotovo. Nesli so ga k misijonarju, toda ta je dejal takoj: »Tegale pa ne morem obuditi k življenju.« Tuji so se temu zelo čudili. Ničesar niso razumeli. Enostavno so ga pokopali. Kaj naj bi storili drugega?

Vajiti je puhnila dim svoje smotke, ostro pogledala starca in dejala:

— To je vse?

— Vse, velika princesa.

— Ne veš ničesar drugega?

— Jaz? ... Ničesar ... prav ničesar.

— Čuj, Sua ... Bila sem v Sydneyu, ko se je to dogodilo, in čitala sem v časopisih, da se je neko spiritično društvo zanimalo za to smrt, ki so jo povzročili duhovi ... govorila sem z nekaterimi, in veš, kaj so mi dejali?

— Kako naj to vem, princesa?

— Dejali so mi: stari Sua je sam to napravil.

— Toda to je bil sam hudič, princesa, sam hudič! Prisegam vam ...

— Če bi bil to hudič, je dejala Vajiti hladno, bi ne bila jaz dani pri tebi. Poslušaj ... Kupila sem te, plačan si, pazes si se! Če me razumeš, te nagradim pozneje še enkrat. Čuvaj se ... če nočeš, da se boš mučil na solncu z razmesarjenim telesom in morskimi pajki na tvojem živem, svežem mesu, poslušaj in razumi! Ti si me izdal v družbi belega moža, ki živi v gošči, onega, ki prebiva v kočuri ribiča Priska. On je tvoj prijatelj.

— Tat je! se je zadr! Sua. Ukradel mi je stan, ki mi ga je Mata dala za moj trud.

— Prav ti je. Dobro si kaznovan. To te izuč. Zakaj se pa družiš z lopovi. Pa pustimo to, saj me nič ne briga ... Čuj ... Belokožec v gošči se tuji ne boji vragov ... Ali morda njemu ne bi moglo tudi priti na misel, da se napoti v eni naslednjih noči pod one palme? ...

Obmolnila je. Kadila ni več. Nagnila se je k staremu Sui in zapičila svoj pogled v njegove oči.

Tako sta ostala nekaj minut drug pred drugim in si strelala v oči, kot bi se hotela hipnotizirati.

— Razumel sem, je dejal slednjič Sua.

Vajiti je vrgla svojo ugaslo smotko na tla, vstala in odšla, ne da bi dodala besedice. Izginila je v senci palmovega gaja, čigar listje je začel majati prvi jutranji veter.

— Revica, kako dobro spi! je dejala dobra gospa Simons, ki je vstopila previdno v Vajitino spalnico, ko je ura odbila enašt. Greh bi bilo, vzbuditi jo. Moj Bog, kako mora biti utrujena! Mornarski stan je res nekaj strašnega!

Vendar je bil ta dan nedelja in gospa Simons je menila, da bo Vajiti imela komaj še toliko časa, da se pripravi za zadnjo mašo, za slučaj, če bi hotela iti v cerkev.

S težavo jo je zbudila in ji povedala to. Imela je tako redko priliko, iti v cerkev, in morda bi bilo dobro, da jo porabi.

— Hvala, dobra gospa! je dejala Vajiti. Prav imate. Pojdem v cerkev.

Toda oblačila se je nalašč tako počasi, da je bilo prepozno in je morala z navidezno žalostjo priznati, da je storila greh: zamudila je mašo, čeravno bi se je bila lahko udeležila.

Gospa Simons jo je potolažila, češ, da ji ljubi Bog tega ne bo preveč zameril, ker je bila tako utrujena. Ker je ostala prodajalna v nedeljo zaprta, sta ostali obe ženski ves dan na vrtu.

Vajiti je le raztreseno poslušala klepetanje Simonsove matere. Mislija je, da če bi bila prošle noč streljala na Donahueja, sum ne bi mogel pasti nanjo, zakaj gospa Simons bi bila prisegala pri vseh svetnikih, da ni zapustila niene hiše.

„Šest oseb išče avtorja.“ Komedijski zarodki. — Spisal Luigi Pirandello.

Čudno delo, polno globlin, a tudi polno rafinirane uporabe tehniških senzacij. Pisatelj sam pravi v navodilih: »Igra nima ne aktov ne prizorov.« Prekine se pa dvakrat. Prvikrat odideta »režiser« in »oče« z odra, da se dogovorita glede prizorov, igralci pa se radi nezaposlenosti za tačas tudi proč poizgube. Odr ostane odprt. Drugič pa nastane medakt, »ker je masinist zastor pomotoma spustil dol.« le na ta »slučajni« način nastanejo 3 akti.

Ko pride občinstvo v gledališče, še pred predstavo, najde oder že odprt in pripravljen za skušnjo, katera se bo takoj pričela — z njo pa Pirandellova igra.

Vsa predstava, vse delo, obsega zgolj gledališko skušnjo. Občinstvo si mora misliti, da je le slučajno zašlo v gledališče, o nepravem času, oziroma da njega pravzaprav ni tu. Režiser hodi čez mostič z odra v parket, enkrat gre v parketu hrbtoma celo čisto do stojišč nazaj, da bi bolje presodil učinek prizora.

To je Pirandellov glavni tehniški trik. Ne povsem nov po splošni ideji (primerjaj

Dumasovega »Keana«), toda v nezabljeni, zanimivi obliki.

Drugi njegov trik, ki je pol glediški, pol pa že pesniški, je, da nastopijo kot žive osebe po avtorju zamišljene figure za neko dramo, se vmešajo v gledališko skušnjo in pripravijo režiserja do tega, da začne poskušati njih dramo. Žive figure igrajo igralstvu svojo tragično snov, nato poskušajo igralci pod vodstvom režiserja isto — pa noče iti tako, kakor živi v avtorjevih mislih, t. i. v njegovih figurah.

Tretji pisateljev trik je, da se dejanje na odru, med igralci in živečimi sencami še nerojenega dramskega dela tako pomeša, da na koncu ne ve ne režiser, niti občinstvo, so li bili talinstveni prišleci samo shemi, personifikacije pisateljeve volje, ali pa živi ljudje. Mal deček se na koncu ustreli, ker je zagledal v ribnjaku vstopljeno sestrico. Ostri pok revolverja, povsem resničen, preraga in skončuje igro. Igralstvo se zbežano splazi proč, nekteri vpijejo, da je vse res, dečko mrtve zares. Drugi oporekajo, češ da je komedija vse skupaj. Režiser ne ve ničesar več: komedija — resnica? In se odstrani jezen, ker je s temi čudaki izgubil vse dopolne in zapravljal napovedano skušnjo.

Režiser Šest je dodal še prizor, ki ga Pirandello ne naroča: Čez prazni, poltemni

oder korakajo v nemi procesiji »figure«: Oče, mati, pastirka, sin, mala deklica in tu di deček, ki se je ustreli.

Torej vendar »komedija«? Ne komedija, pač pa migljaj, le da niso živi ljudje, nego dramske misli nekega človeka, zarodek komedije ali drame, ki pa nima avtorja.

S tem prihajam na psihične globline Pirandellovega dela. Šest je imel prav, ko je z dodanim prizorom posvedočil svoje razumevanje v tem smislu, da ne gre za realne ljudi. Ali pa je imel prav, da je popravil Pirandello, ki sam ni hotel jasne zaključke? Jaz dajem vseeno prav Šestu. Zdi se mi namreč edina neokusnost, ki jo je Pirandello zagrešil, da se koncem pretresujočega dela poslužijo bajacovskega trika in potegne občinstvo kar najbolj močnejše, da mu zmede kakršnekoli pojmovanje, ki si ga je med igro tako ali tako ustvarilo. Če bi ostala igra, po Pirandellu, brez možnosti, jemati jo kot resen, a obenem širšem pojmovanju dostopen poskus analize dramskopesniškega ustvarjanja, izgubi na svoji vrednosti. Preje si gledal s sočutnim zanimanjem prav v možgane pesnika, ki se ne bori samo proti nezadostnemu instrumentu odra in igralcev, nego celo onega, kar more o svojih notranjih doživljajih in sam napisati. Niti njegova lastna snov ni več to, kar je v sebi nosil, če pride na dan. Jezik je vedno tudi nepopo-

len instrument. Muzika je čutenje, je pa zopet vezana na preomejen organ, na sluh, in ne more tolačiti čisto določenih notranjih doživljajev drugim tako, da bi jih absolutno enako v sebi doživeli. Pirandello torej nam skuša v obliki igre dati čuti, kaj vse drugega je pesniška, dramska snov v človekovi duši, kaj pa postane iz nje, če jo spišeš in moraš potem celo izročiti igralcem, ki vidijo, naj bodo še taki umetniki, le »vloge« in jih pojmujejo po svoje t. i. vse drugače, nego žive v zasnovatelju. Skratka: Ničče ne more zlesti drugemu v možgane, postati duševno res drug.

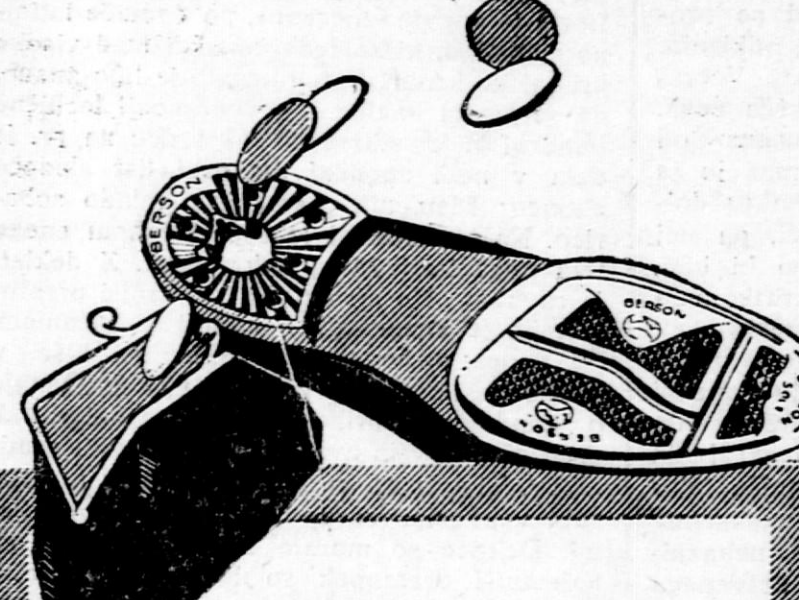
Zakaj pravi Pirandello, da išče onih šest oseb avtorja? Pravzaprav bi si mislil: Avtor je že tu; saj to je on, ki čuti tisto snov, tiste osebe v svoji duši. Igra naj bi se pravilneje glasila: Avtor išče nepotvorjene realizacije svoje snovi. Toda Pirandellov naslov je prvi prav efektan — vsakdo si pri tem naslovu celo pričakuje kake vesele komedije. Efektan naslov je pa za vsakega pisatelja že polovica zmage nad publiko.

Dalje pa — tako mislim — Pirandello ni hotel pokazati samo nasprotja med pesnikom in njegovim lastnim delom, ko zadobi znanjo obliko in pride v roko gledališču, nego nasprotje med tragiko sploh, ki jo doživlja vsaka človeška duša, in med pripovedovano tragiko. Vsak, prav vsak človek, morda celo

inteligentnejša žival (če ima zadosti spomina), nosi v sebi vsaj eno osebno doživljeno dramo, vsaj eno »snov«, katera je trgala njegov lastni jaz. Ne more pa, tudi če bi imel odlične pisateljske sposobnosti, svojega jaza in tragedije, ki je v njem, z nobenimi sredstvi sporočiti neokrnjenih drugim ljudem.

Na dnu problema leži torej staro vprašanje: Kaj je ta »jaz«, ki je v vsem stvarstvu samo v temle mojem telesu in ne vem ter ne bom nikdar vedel, kakšni so drugi »jazi« in ali so vsaj naelno isto, kakor moji? Vse, kar je, gledam le skozi svoj jaz; ne vem torej, kakšen je svet neglede na ta moj jaz, objektivno; ne vem, ali gledajo drugi »jazi« svet tudi vsaj prilično tako, kakor moj »jaz«, ali pa si to le domišljam, ker se ne morem otresti gledanja skozi svoj »jaz«? Pri takih mislih spoznaš, da si pravzaprav v vsem stvarstvu večno sam.

Kresanje »jaza« z vsem drugim, neldenitnim, daje Pirandellovemu delu večših priliko za prav smešne in satirične prizore. Pri vsej temeljni tragiki in globoki misli, ki nosi igro, se porajajo v njej zabavni položaji. Napetost pa traja od prve besede do konca. Pirandello ne izpusti živcev in radovednosti občinstva ne za hip. Še pred začetkom jih vpreže, ker jim nudi že odprt in »nepospravljen oder.« (Konec jutri.)

Nosite Berson
gumi pete in podplate

S tem si prištedite mnogo denarja in očuvate Vašo obutev. BERTSON gumi pete in podplate so trpežnejši kakor usnje.

?? Kdo si zviša promet ??
jas-en efiezodo oupai jopy

Najnovejše
modne liste
angleške, francoske in nemške
za jesen in zimo
1924—1925
priporoča
Narodna knjigarna, Ljubljana
Prešernova ulica šte. 7. Prešernova ulica šte. 7.

Kolo jahača in vozača v Ljutomeru
naznanja, da je njegov velezaslužen član, gospod
Joško Rajh
z Mote pri Ljutomeru, dne 11. oktobra 1924 preminul.
Ohranimo mu časten spomin!
Ljutomer, dne 13. oktobra 1924.

Krasen, dolgodlak ruski hrt
(Barzoi) psica, se proda. Miklošičeva cesta, kantina pri Ljubljanskem dvoru, Jakše. 6443

Klavirska delavnica
R. WARRINEK Ljubljana
Bilzerjeva ulica 5.
Popravljam in uglašujem klavirje in harmonije strokovno in ceno

Ia. dalmatinsko olivno olje
96 T
cena 18 dinarjev 1 kg
razpošilja proti povzetju v kantah po 20 kg, pri večjem odjemu primeren popust. Poštarina in embalaža se povzame po lastni ceni.
Franjo Les, trgovec
Tivat (Boka Kotorska)

Realitete v Sloveniji.
Prvovrstne zgradbe in komplekse iščem za tuj račun. Prosim poizkušaj se z opisom in pogoji.
Dr. Ivan Černe,
Gospodarska pisarna, Ljubljana, Miklošičeva cesta 6. 6302

Drobne šolske potrebščine
(peresnice, imitacije usnja in papirnatih od Din 3— naprej; peresa 10 kosov Din 1.50, svinčniki od Din 0.20 naprej; peresniki od Din 0.25 naprej, notezi od Din 1.— naprej)
po izdatno znižani ceni nudim
Narodna knjigarna v Ljubljani

Mali oglasi

Sevžbe
Čevljarski pomočniki, dobro izveščani — se sprejmejo v trajno delo. — Janko Ješe, Cesta na Loko št. 20. 6382

Monterja
za oskrbo parne kurjave išče veliko zagrebško podjetje. Ponudbe z označbo zahtev in referenc na upravo »Slov. Narod« pod »Monter/6429«.

Prodajalka,
mlajša moč — se išče za malo trgovino z mesom in blagom v Ljubljani. Hrana in stanovanje v hiši. One z dežele naj predlože fotografijo, katera se vrne. — Pismene ponudbe do 20. t. m. pod »Jadrna/6405« na upravo »Slov. Narod«.

Iščem mlado prodajalko
mešane stroke, ki bi bila zmožna voditi malo trgovino v Ljubljani in ki poseduje nekaj kapitala, ki je potreben kot kavejca. — Pismene ponudbe do 20. t. m. pod »Vodstvo/6404« na upravo »Slov. Narod«.

Službo
društvenega tajnika oddamo. — Prednost imajo bivši železničarji in drugi državni uslužbenci, predvsem taki, ki poznajo društveno poslovanje. — Delovni čas sedem ur dnevno. Plača po dogovoru. Nastop čimprej. — Pismene ponudbe z dokazili o šolski in drugi sposobnosti in o dosedanjih zaposlenosti naj se pošiljajo na: »Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev, Ljubljana, Gradišče 7.« 6435

Perica
se pripravlja za pranje po hišah; gre tudi ribat. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 6433

Gospodična-šivilja
(spretna), ki ima okus in veselje do trgovine — se sprejme. — P. Magdič, Ljubljana. — Predstaviti se je od 11. do 12. ure dopoldne. 6380

Šivilja
z večletno prakso, ki bi popravljala tudi stare obleke po najnovejšem kroju — se pripravlja za na dom. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 6439

Lokali
Za plesalce!
Odda se lepa nova dvorana za plesne vaje in razna zborovanja. — Hotel Tratnik, Ljubljana. 6341

Prodajam
Hišna oprava
se proda. — Poizve se vsak dan od 9. do 15. ure Jeranova ulica šte. 11. 6437

Klavr
(Stutzflügel), črn, od svetovno znane trdke Erard Pariz, z angleško mehaniko, dobro ohranjen, se ceno proda. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6381

Moško in žensko kolo,
dobro ohranjeni — prodam radi izselitve po nizki ceni. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6401

Lepo stavbišče
1000 m², tik glavne mirne ceste, blizu deželne vladne — napredaj. — Ponudbe pod »Parcela/6432« na upravo »Slov. Narod«.

Hiša v Ljubljani
z dobro dočelo gostilno, se po zelo ugodni ceni proda. Štiri parketirane gostilniške sobe, elektrika, vrt. V hiši je šest stanovanj in trgovina. — Stanovanje takoj na razpolago. — Ponudbe pod »Zelo ugodna cena/6436« na upravo »Slov. Narod«.

Pisalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica 3591 (popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6.

Dobrodošli
zobotehnični atelje
brez konkurence, v manjšem mestu, na glavni progi Zagreb-Brod, se proda pod zelo ugodnimi pogoji. Ponudbe na oglasni zavod V orsič naslednik, Maribor, Slomškov trg 16. 6360

PREMOG
Trboveljski 84 T
Libovski Ormoški
Visokokalorični Trobnodolski (spec. za centr. kurjave) dobavljajo po najnižjih cenah
DOM. ČEBIN,
trg. s premogom
Ljubljana, Wolfova ulica 1/II.

Brzjavne droge
smreka in jelka, obeljene, 8, 9, 10 in 12 m dolge, zgoraj od 15 do 18 cm, spodaj od 20 do 24 cm debeline, lepo ravno blago, rabim za takojšnje dobavo 10 do 15.000 komadov. Plačilo pri prevzemu. — Obvezne ponudbe je takoj poslati na: **RUDOLF ZORE,** lesna eksportna trgovina, Ljubljana, Gledališka ulica 7-II. 6440

Samo
Din 198
svilen jumper
z dolgimi rokavi,
prvovrsten tricot
v vseh mogočih barvah le pri
A. SINKOVEC nasl.
K. SOSS, Ljubljana.

Sadni sejem
18., 19. in 20. oktobra
na prostoru
Ljubljanskega velesejma.
Najugodnejša prilika za nakup finega namiznega sadja v velikih in manjših množinah. 643

Philips
Znižane cene!
Gori z jamčeno 1000 ur!
Elektr Company
Ljubljana
Sv. Petra c. 23.